

Рубля Т.Є.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

7

Підручник для
загальноосвітніх
навчальних
закладів

УДК
ББК
Р

Рубля Т. Є.

Р Образотворче мистецтво: 7 кл.: Підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / Т. Є. Рубля, — К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2014.— 200 с.: іл.

ISBN

УДК
ББК

© ВТФ «Перун», 2014
© Т. Є. Рубля, 2014

Юний друже!

Цей підручник допоможе тобі знайти відповіді на багато запитань, що виникатимуть під час малювання. Через нього ти продовжиш знайомитись з основними правилами і послідовністю виконання малюнка, а саме: як розміщувати окремі елементи композиції на площині аркуша, правильно обмежувати зображуваний простір, обирати точку зору, використовувати закони перспективи при відтворенні простору в ілюзорно-просторовому зображенні і багато іншого.

Наш час дарує тобі чимало можливостей. Про неповторність природи, її особливості на різних континентах світу і в кліматичних зонах, традиційну культуру різних країн і народів, їхні звичаї, взаємозв'язок людини з природою і про інші цікаві теми ти можеш додатково довідатись через книжки, мережу Internet та пізнавальні програми телебачення.

Важливу роль для формування поглядів на сучасне мистецтво відіграють програми про тенденції у дизайні створеного людиною середовища: архітектурі, проєктуванні та створенні ландшафтів, інтер'єрів тощо. Огляд таких програм дає можливість спостерігати за роботою професійного дизайнера, мати уяву про перехід від окремих форм та формоутворення до виявлення зв'язку форми і простору, мати уявлення про послідовність робіт.

Ця книжка продовжує висвітлювати основи образотворчої грамоти, розпочаті в попередніх підручниках. Вдумливо працюючи з ним, ти зможеш осягти необхідні знання про художнє відтворення реального світу засобами образотворчого мистецтва.

У вільну годину наполегливо оволодівай прийомами реалістичного і декоративного зображення предметів різними техніками та матеріалами, розвивай вміння помічати прекрасне в буденному і узагальнювати побачене, і перед тобою розкриється чудовий світ, який ти зможеш відтворити у малюнку.

Путівник до підручника

Запам'ятай

Абетка
майстерності

Виконай

Творча
година

Тематичний
перегляд

Зміст

Мистецтво навколо нас.....06

Розділ 1: Мистецтво в нашому житті

Архітектура

Архітектура. Види архітектури.....	14
Стилі в архітектурі.....	28
Архітектура. Архітектурний образ.....	48
Особливості побудови інтер'єру.....	58
Малювання екстер'єру.....	66
Перспектива вулиці.....	78
Містобудування. Архітектура історичного міста.....	84
Місто майбутнього.....	94
Монументальне мистецтво.....	100
Різдвяний вертеп. Новорічні свята. Витинанка.....	110

Розділ 2: Культурно-просторове середовище

Декоративно-прикладне мистецтво

Декоративно-прикладне мистецтво. Орнамент. Вишивка.....	120
Значення оберегової символіки в народному мистецтві України.....	
Писанка.....	130
Народна іграшка. Сувенір.....	142

Дизайн

Види дизайну. Графічний дизайн. Розробка фірмового стилю.....	154
Графічний дизайн. Плакат.....	168
Промисловий дизайн. Проектування предметів побуту.....	176
Дизайн одягу з урахуванням національних традицій і сучасної моди.....	182
Ми — українці.....	190

Словник.....194

Література.....198

Мистецтво навколо нас

Навіть на зорі свого розвитку людина намагалася осмислити навколишній світ, прагнула зрозуміти і образно передати отримані знання наступним поколінням.

У первісному суспільстві мистецтво було представлено первісними обрядами, музикою, танцями, всілякими прикрасами тіла, геогліфами — зображеннями на землі, наскальними малюнками і скульптурою.

Печера Альтаміра. Іспанія

Людство поступово рухалося вперед, разом з ним розвивалося і мистецтво. Безсмертні творіння великих художників досі заворожують своєю досконалістю і глибоким усвідомленням ролі людини у світі.

Альберт Швенді «Вид з Королівських ментів в Мюлендамме на Довгий міст у Берліні»

Предметом мистецтва є все, що представляє інтерес для людини в житті, природі, світобудові.

Георґіста Рашер-Кіпін «Кішка з кошенятками»

Формою відображення дійсності в мистецтві є художній образ. Він не повторює і не копіює дійсність, а відтворює її в умовній формі.

У кожного виду мистецтва своя умовність, свої особливості. Ми прийшли в театр, і за три години сценічного часу перед нами проходить кілька років або навіть все життя людини.

В образотворчому мистецтві все зображуване не може тривати ні годину, ні рік воно лиш передає якусь одну подію, один рух, один момент життя. Але в одній події або в образі однієї людини розкривається зміст багатьох подій або почуття багатьох людей. Живопис і графіка передають зображення на площині так, що ми відчуваємо обсяг, повітряне середовище, глибину, простір, рух.

Твори мистецтва зберігають і передають інформацію про історичні події. Людина навчилася створювати життєву позицію, власне розуміння світу. При цьому, враховуючи досвід попередніх поколінь, досвід інших культур і своїх сучасників. Мистецтво відбиває дійсність через думки і почуття художника. Мистецтво робить світ людей більш прекрасним, живим і яскравим.

Мистецтво оточує нас усюди: на роботі і на відпочинку, удома і на вулиці. Користуючись ними, ми не замислюємось, що це художні твори. Споруди зроблені будівельниками за проектами архітекторів. Архітектори спланували вулиці, майдани, парки з фонтанами, алеями, ігровими майданчиками. Вулиці ландшафтні дизайнери прикрасили деревами і клумбами. З'явилися яскраві вітрини, рекламні банери, кіоски, зупинки для транспорту.

Площа Гранд-Плас. Брюссель. Бельгія

У кожному домі є предмети домашнього ужитку. Меблі, посуд, килими, порт'єри на вікнах, одяг та іграшки — все це теж може бути творами мистецтва. Рекламні плакати й відеоролики, місцеві та спортивні свята, виставки й святкова ілюмінація — усе це зроблено за участю художника. Транспорт, побутова техніка є творами технічного мистецтва. Отже, праця художника допомагає зробити не лише корисними, а й красивими усі речі, що оточують людину в повсякденному житті.

Види мистецтва

Кожен вид мистецтва відображає різні сторони людського життя, зібрані разом, ці складові мистецтва дають всеосяжну художню картину світу.

Залежно від матеріальних засобів, за допомогою яких будуються художні твори, об'єктивно виникають три групи видів мистецтв:

1) **просторові, чи пластичні** (живопис, скульптура, графіка, художня фотографія, архітектура, декоративно-прикладне мистецтво і дизайн), тобто такі, які розгортають свої образи в просторі;

2) **часові** (словесні і музичні), такі, де образи будуються в часі, а не в реальному просторі;

3) **просторово-часові** (танець; акторське мистецтво і всі, що базуються на ньому; синтетичне - театр, кіномистецтво, телемистецтво, естрадно-циркове і тощо.), такі, образи яких володіють одночасно протяжністю і тривалістю, тілесністю і динамізмом.

Практична робота

Ми живемо в мальовничій Україні. Найкрасивішим для будь-якої людини є рідне місце, де проходять дитинство і юність.

Уважно роздивися навколо себе. Обери найбільш цікавий та улюблений куточок рідного міста, села і намалюй його.

Поміркуй та визнач найхарактерніші особливості обраного. Чому твій вибір такий? Що особливого ти побачив? Якими спогадами, враженнями, емоціями хотів би поділитися.

Зверни увагу на композиційне розміщення зображення, намальованого в межах формату.

Передай у роботі своє особисте бачення предметів мистецтва у твоєму оточенні.

У творчу годину

Виконай сюжетну композицію, в якій передай самі цікаві свої спогади про літні канікули. Що на твою думку було найцікавим, незвичним. Які трапились події значущі для тебе під час відпочинку.

Тематичний перегляд

Майстер клас відомого художника и заслуженого вчителя України Фесенко Леоніда Віталійовича.

Поради від майстра:

- не приступайте до виконання роботи якщо Ви не визначились з сюжетом майбутньої роботи, і не в змозі його уявити;
 - начерк майбутньої роботи виконуйте дуже обережно, щоб не пошкодити поверхню паперу;
 - поролоном треба працювати таким чином, щоб не затирати папір;
 - працюйте швидко, щоб поверхня паперу була зволоженою. Намагайтесь використовувати для виконання роботи обмежений набір кольорів, які будуть переважати у Вашому майбутньому творі (сині, зелені, жовті, червоні тощо);
- туман передається над річкою, в місцях, де багато вологи — на задньому плані, де закінчується зображення поверхні землі і поступово переходить в нечіткі силуети лісу.

Послідовність виконання роботи:

- Виконання начерку майбутньої роботи графічними матеріалами.
- Зволожується аркуш паперу поролоновою губкою.

- Наносяться фарби на ту частину аркуша паперу, яка відведена для зображення неба.

• Після того — на задній план (ліс, поле, архітектурні будівлі розташовані близько умовної лінії горизонту).

- Потім на поверхню землі (задній, середній та передній плани).
- Деталізація об'єктів на середньому та передньому планах проводиться після того, як аркуш паперу трішечки підсох, і фарби, що наносяться, не розтікаються по ньому.

1

Простір і об'ємно-просторова форма:

- Архітектура
- Монументальне мистецтво

Архітектура

Види архітектури

Ще в античний період люди виокремили з численних на той час здобутків світового мистецтва й архітектури кілька визначних споруд, які назвали «Сім чудес світу»: єгипетські піраміди, висячі сади Семіраміди у Вавилоні, храм Артеміди в Ефесі, статуя Зевса в олімпійському храмі, Галікарнаський мавзолей, Родоський колос (статуя Геліосу) та Олександрійський маяк.

З них збереглися до наших днів лише єгипетські піраміди поблизу Каїра. В усі часи вони справляли на мандрівників величезне враження.

Піраміда фараона Хафра на плато Гіза. Єгипет.

Від найдавніших часів до сьогодні, над нашою планетою вирувало не мало ураганів природного і соціального характеру, тому чимало архітектурних шедеврів було зруйновано. Та все ж і сьогодні ми маємо змогу милуватися прекрасними архітектурними пам'ятками, які стали візиткою певних країн і народів.

Серед них афінський Акрополь і Тадж-Махал в Акрі, Софійський собор у Києві, Палац дожів у Венеції, храми Чичен-Іца в Мексиці, Нотр-Дам та Ейфелєва вежа у Франції та багато інших. Вони знаходяться на обліку і під захистом світової спільноти, який здійснюється під егідою ЮНЕСКО, підрозділу ООН з питань освіти, науки і культури.

Тадж-Махал. Агра. Індія.

Відома приказка «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути», мабуть, найбільше стосується архітектури. Наше естетичне відчуття сприймає її як «безмовну, застиглу музику». Що ж таке архітектура, без якої неможливо уявити наше життя?

Архітектура («arkhitektōn» від гр. — зодчий) — мистецтво проектувати і будувати об'єкти, які оформлюють просторове середовище для життя і діяльності людини відповідно до призначення і естетичних поглядів суспільства.

Види архітектури

Архітектура — мистецтво, яке супроводжує нас протягом життя. Ми існуємо в оточенні архітектурних творів, які є невід'ємною частиною навколишнього середовища. Це житлові будинки й навчальні заклади, сучасні індустріальні споруди з їх чіткими раціональними формами і старовинні пам'ятники. Це не лише капітальні споруди, а й різноманітні тимчасові будівлі: різні кіоски, базари, павільйони, збірні споруди.

Будь-яку архітектурну споруду створюють із врахуванням її функціональності, конструктивності і художньої виразності.

Функціональність.

Архітектурні форми є невід'ємною частиною навколишнього середовища, які створюють для задоволення тих чи інших потреб людини. Тому за цільовим призначенням архітектуру поділяють на житлову, цивільну (навчальні заклади, установи), промислову (підприємства, електростанції, греблі), меморіальну (обеліски, тріумфальні арки), декоративну (альтанки, фонтани, павільйони).

Вулиця Києва

Архітектурні твори також організовують відкритий простір шляхом петворення й об'єднання елементів природи.

Конструктивність.

Конструкція — це структурна основа, кістяк споруди, що надає їй цілісності, усталеності, довговічності.

За допомогою фундаменту, стовпів, стін і перекриття конструкція споруди замикає внутрішній простір і водночас утворює якусь частину зовнішнього простору.

Якість будівельних матеріалів і конструкцій завжди відповідає рівню технічного розвитку в архітектурі.

У Давньому Єгипті основним будівельним матеріалом був камінь, тому використовували лише один тип конструкцій — підпори та балки.

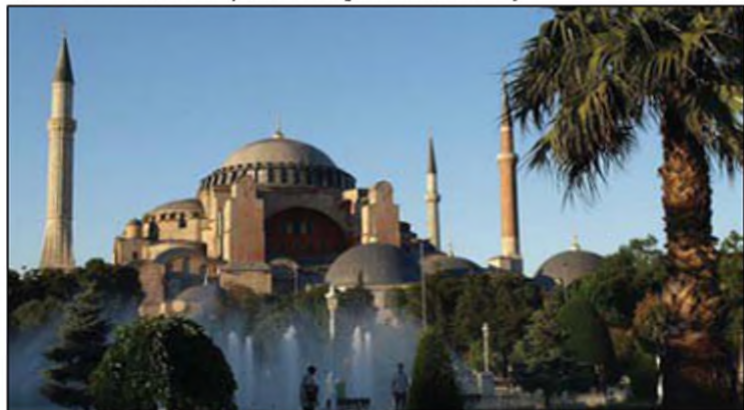
Карнак: храм Амона. Єгипет

Архітектори Давнього Риму для спорудження арочно-купольних конструкцій використовували бетон і в такий спосіб зуміли збільшити відстань між опорами. Так, бетонний купол, що перекриває зал Пантеону в Римі, досягає в діаметрі 43 м, а його товщина близько 1 м.

Художня виразність.

Архітектурна споруда є результатом праці будівельника і творчого задуму архітектора. Упродовж віків люди створювали споруди, використовуючи велику кількість засобів архітектурно-художньої виразності. Конструкція, внутрішній простір, зовнішній вигляд мають бути не тільки зручними і довговічними, але й художньо виразними, тобто бути носіями певної ідеї.

Собор Святої Софії. Стамбул. Турція.

Вони досі віддзеркалюють особливості побуту народів, епох, традицій національної культури, рівень техніки й перевагу певних будівельних матеріалів.

Храм Лотосу. Індія.

Усі архітектурні споруди в залежності від їх призначення, способу створення, та розміру поділяється на 4 види.

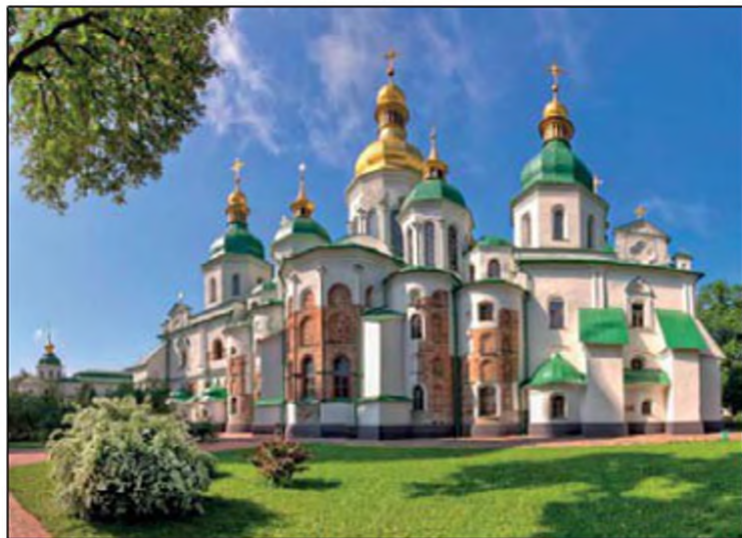
1. Об'ємні споруди

- Громадські: магазини, школи, дитячі сади, учбові заклади, лікарні, бібліотеки, вокзали.

Вокзал. Жмеритка. Україна.

- Культові: храми, монастирі, церкви.

Собор Святої Софії. Київ. Україна.

- Промислові: заводи, склади, цехи.

Нафтопереробний завод

- Житлові – будівлі, призначені для постійного проживання людини.

2. Ландшафтна та садово-паркова архітектура

Ландшафтна та садово-паркова архітектура естетично організовує житлове середовище людини. Вона використовує дерева, чагарники, кущі, різноманітні рослини, воду, каміння, які доповнюються архітектурою малих форм (павільйонами, альтанками, фонтанами тощо) та скульптурою. Парки та сади необхідні сучасним містам, щоб підтримувати міську екологію та здоров'я його жителів.

Японський сад принцеси Грейс. Монца.

3. Архітектура малих форм

Включає невеликі споруди, які використовуються для організації відкритого простору й доповнюють архітектурно-містобудівну або садово-паркову композицію.

Можуть бути декоративними (фонтани, сходи, огорожи, мури), меморіальними (пам'ятники, стели), слугувати елементами міського благоустрою (ліхтарі, кіоски, альтанки), є носіями інформації (афіши, дошки оголошень, білборди, стрітлайни).

4. Містобудівництво

Теорія і практика створення нових міст і поселень та реконструкцію старих міських районів. Містобудівник повинен вибрати територію, позначити, де розмістяться житлові, громадські та промислові зони, транспортні магістралі, передбачити можливість майбутнього розширення міста. Він повинен потурбуватись і про красоту майбутнього міста, про збереження історичних пам'яток.

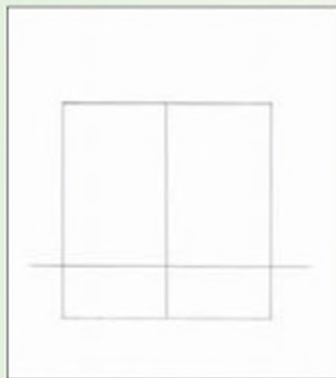

Виконай малюнок малої архітектурної форми.

Не забувай під час роботи про закони лінійної і повітряної перспективи. Ознайомся з абеткою майстерності перед початком роботи.

Послідовність виконання малюнку альтанки:

1. Визнач пропорції альтанки. Знайди співрозмірність з аркушем паперу. Визнач лінію горизонту.
2. Намалюй основні конструктивні елементи форми, їх сполучення.

3. Продумай оточуюче середовище.
4. Завершення роботи може бути графічної або живописної техніці.

У творчу годину

Під час прогулянки по місту, парку зверни увагу на звичні для нас малі архітектурні форми. Це кіоски, альтанки, фонтани, ліхтарники, сходинок, скам'яйки, урни тощо.

Подивись, як вони доповнюють, прикрашають та роблять комфортними вулиці, скверики, міста відпочинку, парки, дитячі майданчики тощо.

Обери найбільш цікаві форми.

Визнач положення, в якому вони виглядають найбільш характерно і зроби швидкі замальовки.

Тематичний перегляд

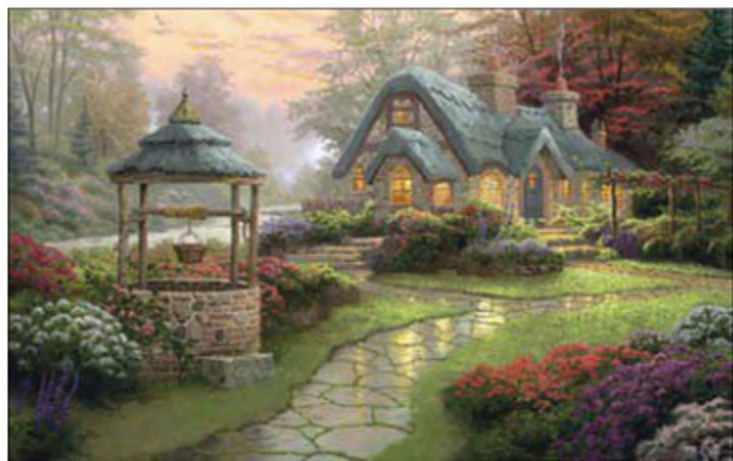
Практично всі малі архітектурні форми мають функціональне призначення, а також відіграють важливу роль у декоративному оформленні міста, парків та садів. Вони створюють у містах відпочинку затишні, комфортні куточки.

Симеон Бурмакин
«Ротонда в старому парку»

Боб Пежман «Альпашка»

Томас Кінкейд «Коттеджа»

Джеймс Лі. «Peaceful Song»

Алан Гіана. «Альпійська».

Стилі в архітектурі

Кожна епоха людства має власне «художнє обличчя». Його створюють історичні події — війни, переселення народів, соціальні відносини — звичаї та релігійні вірування, а також технічний прогрес. Усе це відображається у стилі, змісті та формі творів мистецтва різних народів.

Центральна бібліотека, Сіетл, США

Особливо помітні ці зміни в архітектурі. Технічний прогрес надав людству нові технології в будівництві, які дозволяють за короткий час створити те, що колись потребувало величезних зусиль та затрат, або було зовсім неможливим.

Стиль складається історично і притаманний усім видам мистецтва. Найбільше він проявляється в декоративно-прикладному мистецтві та архітектурі.

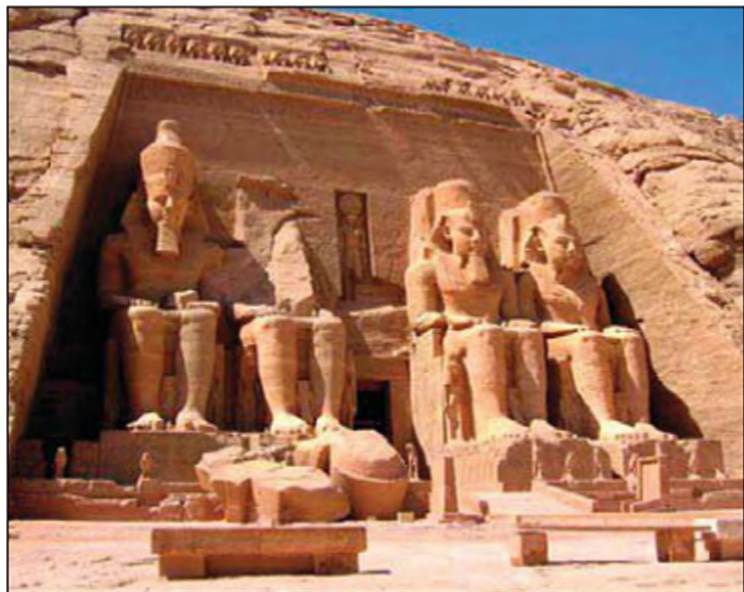

Стиль — це поєднання образної системи, засобів художнього вираження, що характеризують мистецтво певного періоду.

Архітектура дає уявлення про технічні досягнення і художні здобутки різних епох, суспільні відносини, ставлення до особистості людини.

Давній Єгипет

Мистецтво Єгипту тісно пов'язане з релігійними віруваннями. Величні монументальні споруди присвячувались двом культукам у житті єгиптян: культу богів і культу мертвих. У творах мистецтва, що прославляють земне і потойбічне життя, домінує образ фараона. Фігури фараонів у скульптурі й живописі перевищують за розмірами фігури простих смертних.

Храм Абу-Сімбела, Єгипет.

Єгипетські храми розташовані на гігантських колонадах. Їх висікали і в глибині скелі. Фасади оздоблені різними зображеннями та ієрогліфами. Сонячні промені надають їм особливої рельєфності. Віра єгиптян у потойбічне життя надихнула єгиптян на будівництво пірамід — колосальних погребальних пам'ятників, де розміщували необхідне для померлого в його мандрівці до царства мертвих.

Архітектура чудово вписується в пустельний пейзаж. Для спорудження використовували місцевий будівельний матеріал, тому храми і піраміди за кольором відповідають оточуючому середовищу. Контрастним є лише блакитне небо. Усе мистецтво Єгипту пронизане культом недосяжної абсолютної влади фараона та богів.

Античний стиль: Греція

Місцеві племена грецького півострова змішалися з індоєвропейськими народами й створили новий народ — еллінів, які подарували світові найпрекраснішу з усіх античних культур — культуру Греції.

Мистецтво Еллади різко відрізнялося від усього, що йому передувало. Воно прагнуло створити досконалий образ людини. Навіть зображення богів у еллінів олюднені, їм надано рис чоловіків і жінок ідеальної краси.

В основі старогрецької архітектури лежить ідея бездоганної, фізично і духовно розвиненої вільної людини. Античні будівлі створені відносно пропорцій людського тіла. Узгодженість частин споруди, ритмічне чередування колон, ненав'язливе оздоблення, мармурові скульптури, що органічно вписувались в ансамбль — усе це створює цілісний архітектурний образ грецького храму.

Храм Нікі Аптерос. Афіни. Греція.

Грецькі храми невеликі за розміром, прості та органічні. На триступеневій основі зводилося святилище, в якому знаходилась статуя божества. Навкруги вибудовувались колони. Їх завершення — капітелі — були однією з прикрас храму. Колони підтримували мармурові балки перекриття. Двосхилий дах утворював з торцевими стінами трикутники — фронтони, на яких розміщувались скульптурні або рельєфні композиції. Ними щедро прикрашались грецькі храми.

Архітектура Еллади — це не тільки будівельне мистецтво, це справжня наука, в процесі розвитку якої було розроблено цілісну художньо-осмислену систему — ордер.

Існує три види ордерів: доричний, іонічний і коринфський.

За капітелями колон цих ордерів можна судити про еволюцію форм і декоративних елементів оздоблення. Ці типово грецькі конструктивні елементи і надалі будуть використовуватись у зодчестві.

Ерехтейон з каріатідами — храм Афін і Посейдона. Акрополь. Афіни, Греція.

Стародавня Греція залишила людству архітектуру, яка вплинула на розвиток культури в усьому світі, особливо яскраво відобразившись в мистецтві Давнього Риму.

Античний стиль: Рим

Давньоримська архітектура завершує тисячолітню історію античної архітектури. У своїх творах вона використовувала і розвивала всі попередні досягнення.

Площа Forum Romanum, Рим, Італія.

Перед архітектурою римської держави стояли нові завдання. Тому для будівництва доріг, акведуків, мостів, величезних терм, палаців з гігантськими залами, ансамблів міських центрів, форумів потрібні були нові рішення і нова будівельна техніка. Був винайдений бетон. Це допомогло вирішити найскладніші технічні проблеми.

Давньоримський акведук «Pont du Gard» через річку Гардон, Ремузан, Франція.

Кожна римська споруда свідчила про міцність держави, непохитність влади імператора. Архітектурі Риму притаманні грандіозні пропорції і багатство оздоблення. Навіть житловим будинкам стародавні римляни надавали велике значення, як справжнім святилищам сімейного життя.

Романський стиль

Романським стилем називають західноєвропейську архітектуру XI — XIII ст., оскільки вона успадкувала деякі риси цього мистецтва й окремі будівельні прийоми римлян. Крім того, вона була найбільш розповсюдженою в романських народів.

Це був час певної стабілізації: остаточно склалися феодальні відносини, росли міста, розвивались ремісництво і торгівля. Європа прокидалась від сну раннього Середньовіччя. З'явилися нові типи укріпленого житла феодалів-землевласників монастирі.

Замок Столі-стор-Луар, Франція.

Романська архітектура визначалась важкими, масивними формами, напівциркульними арками, коробковими, хрестовими і купольними склепіннями, стриманими скульптурними прикрасами.

«Важким мовчанням» назвав романську архітектуру великий французький скульптор Огюст Роден.

Для романського періоду характерне замкнене укріплене житло феодала — замок, який зводився на високому та неприступному для ворога місці.

Головна вежа замку — донжон — виникла як архітектурна споруда ще до X ст. Замок мав суворі і практичні форми. Це була фортеця без зайвих прикрас з вузькими вікнами — бійницями.

Фортеця Хотин. Україна.

Деякі романські будівлі і комплекси (церкви, монастирі, замки) панували над місцевістю як нагадування про могутність феодалного володаря. Вони гармонували з навколишнім середовищем: їхні форми та силуети наче повторювали природний рельєф, а місцеве каміння — будівельний матеріал — органічно поєднувався з ґрунтом і зеленню.

Тогочасні собори, як і фортеці, мали міцні стіни з прорізними вузькими вікнами. Центральна башта, як і в замку, була головною. Часто фасад і входи прикрашали скульптурою або орнаментом, які створювались із дотриманням суворо визначених правил.

Церква Сен-Нектер. Овернь. Франція.

Аббатство Марія Лаах. Германія.

Готичний стиль

У другій половині XII ст. в Європі відбулись істотні зміни. Швидко зросло міське населення. Йому ставало тісно в закутих кам'яними стінами середньовічних твердинях. А без цих стін і башт важко було обійтись: загроза нападу на місто своїх і чужих існувала щодня.

Люди шукали захисту в централізованій королівській владі. Міста отримали від неї Магдебурзьке право (право на певне самоврядування, що здійснювалось на основі цехового устрою), що сприяло бурхливому розвитку міського будівництва. З'явились оселі для купців і ремісників, торговельні склади, будинки міського самоврядування — ратуші.

Міська ратуша. Левен. Бельгія.

Велику роль у громадському житті міста відігравав собор. У цій споруді не тільки відбувалось богослужіння, а й збиралось майже все населення міста для урочистих церемоній, пов'язаних із міським життям. Тут розгравались містерії — попередники театралізованих видовищ, складались торговельні угоди, читались лекції студентам.

Отже, собор мав бути величезних розмірів і потребував нових конструктивних рішень. Міські собори були розраховані на велику кількість людей. Так, у Паризькому вміщується 10 тис. чоловік, а в Міланському — до 40 тис.

Собор Notre Dame De Paris. Париж. Франція.

Готичний архітектурний стиль XIII–XV ст. панував у Європі, Західній Україні та Прибалтиці. Цей період в архітектурі можна назвати «добою готичних соборів».

Міланський собор. Італія.

Легкі, спрямовані вгору, вони здаються невагомими. Якщо в романських соборах камінь створював відчуття сили і могутності, то в готичних він «утратив» свою вагу, став подібним до мережива. Споруда підіймалась, злітала у височині, перетворювалась у «застиглу музику».

Висота будівлі, суворі обличчя святих, написаних на внутрішніх стінах соборів, звуки органа — все це зливалось в єдине ціле, захоплювало людину і водночас пригнічувало її, змушувало відчувати свою недосконалість.

Ренесанс

З розвитком капіталізму в XIII–XIV ст. у Західній Європі запанувала доба Відродження, або Ренесансу. У мистецтві склався новий однойменний стиль.

Відродження — це художній рух, який прагнув відродити високорозвинену греко-римську культуру.

Художники того часу прагнули досягти у своїх творах досконалості форм за зразком класичних майстрів.

Будинок "У хайтїні". Прага, Чехія.

Мистецтво стилю пронизане увагою до людини, утвердженням її краси, сили, розуму. Воно змусило людей знову побачити прекрасне земне життя, навчило любити його і радіти йому.

Архітектори того часу (Брунелескі, Браманте, Палладіо, Рафасель) будували світлі, просторі споруди, де людині легко дихалось. Вона більше не відчувала своєї незначущості.

Ренесансу притаманні художня цілісність задуму, багатство і різноманіття композиційних рішень, симетрія будови, чітка ритмічність усіх частин споруди, розчленування фасадів на поверхи.

Бароко

Наприкінці XVI ст. в Європі почали формуватись абсолютні монархії. Під впливом соціально-політичних змін до середини XVIII ст. панував новий художній напрям — стиль бароко (що означає «пишномовний», «примхливий»). Це мистецтво грандіозних, величних, пишно прикрашених будівель. Архітектори цього напрямку створювали і окремі споруди, й цілі ансамблі - палаці і парки.

Палац Цвінгер, панорама. Дрезден, Німеччина.

Монументальні палаці складної, але витонченої форми були оточені садами й парками, де зводили альтанки і фонтани вигадливої форми. Зали і кімнати палаців перетинались сходами дивної конфігурації. У кожному приміщенні — підлога зі складним візерунком, стіни розписані й оздоблені ліпниною і дзеркалами, що створювало ілюзію безмежного простору. На

розписній стелі (плафоні), яка зображувала небесне склепіння, «летіли» хмаринки і людські фігури. Фасади споруд прикрашало ліпне оздоблення і декоративна скульптура.

Палац Цвінгер. Дрезден. Німеччина.

Для стилю бароко (від італ. *Barocco* — примхливий) характерні:

- грандіозність, пишність і динаміка;
- патетична піднесеність;
- поєднання ілюзорного та реального;
- контрасти масштабів і ритмів, матеріалів і фактур, світла й тіні;
- використання скульптурних та архітектурних оздоблень всередині і зовні будівлі;
- нерівномірний розподіл на фасадах вікон, ніш, декоративних прикрас;
- розкіш оздоблення приміщень.

Споруди стилю бароко характеризувались монументальністю, масивністю й вагомістю. Це мистецтво було новим етапом у художньому пізнанні світу.

Класицизм

Майже одночасно з бароко почав поширюватись класицизм, ідеалом якого було античне мистецтво.

Класицизму притаманні ясність, логічність планування, м'якість кольорів, простота форм. Основна увага звернена на пропорції складових частин і елементів. На зміну ламаним лініям і багатого декору бароко прийшли прямі, чіткі лінії і площини, простота і суворість.

Театр опери та балету ім. Софії Крушельницької. Львів, Україна.

Центральна (головна) частина будівлі — чіткої геометричної форми, більша за бічні і висунута вперед. Вхід прикрашала колонада з шести або восьми колон (портиків) на всю висоту фасаду або лише у верхній частині споруди.

У другій половині XVIII ст. з'явилися нові прийоми планування міської забудови, яка доповнювалась елементами природи, відкритими майданами, які просторово зливались із вулицею або набережною.

Еклектизм

Одеський оперний театр — одна з найкращих архітектурних споруд другої половини XIX ст. Архітектурний стиль цієї будівлі називають еклектикою, тобто змішаниною.

Театр опери та балету. Одеса. Україна.

Стиль «еклектика» виник на протигагу класицизму тоді, коли з розвитком капіталізму з'явилася потреба в нових типах споруд, новій будівельній техніці та нових художніх формах, що мали відповідати смаку буржуазного суспільства. В архітектурі ще не сформувався новий стиль, тому архітектори вдавались до використання стилів минулого.

Цей стиль — еклектизм (від гр. — здатний обирати) — протримався до 30-х років XX ст.

Еклектика «багатостильова» у тому розумінні, що будівлі одного періоду базуються на різних стильових школах залежно від призначення будинків (храми, суспільні будинки, фабрики, частки будинку) і від засобів замовника (співіснують багатий декор, що заповнює всі поверхні будівлі, і ощадлива «краснокирпичная» архітектура).

Шанувальниками еклектики були куцці, які мешкали у містах і намагалися виділитися багатством і розкішшю.

Конструктивізм

У період Нового часу на Заході поширився конструктивізм (або функціоналізм) під гаслом: «Що добре функціонує, те добре виглядає».

Харків, Україна.

Тепер архітектурна форма підпорядковувалась призначенню споруди. Будівлі цього стилісового напрямку — чітко геометричної форми, без жодних прикрас.

Ейфелева вежа. Париж. Франція

Емпайр стейт бїлдїнг. Нью-Йорк. США

Виникненню конструктивізму передувала поява бетону і залізобетону, вдосконалення будівельної техніки.

Головний недолік конструктивізму — надмірний раціоналізм. Інколи, коли штучно протиставлялась техніка архітектури, будівлі перетворювались в абстрактно-геометричні форми.

Будинок Шредер. Утрехт. Нідерланди.

Проте, цей стиль приніс постійний пошук нових конструкцій, які підкреслювали призначення будівель. З'явилися каркасні конструкції споруд, великі вікна, плоскі дахи, будівлі стали легкими і високими

Площа Страусберг. Берлін. Німеччина.

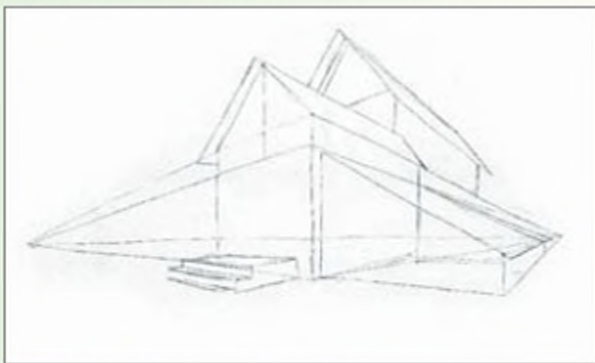
Виконай малюнок будинку

Виконай малюнок будинку в певному архітектурному стилі. Зверни увагу на правильність і послідовність перспективної побудови будинку в цілому та його частин.

Під час роботи фарбами, визнач різницю між тональними відношеннями першого і дальнього планів.

Малюнок будинку виконуй у такій послідовності:

1. Визнач лінію горизонту.
2. Побудуй будинок в кутовому положенні, за двома точками сходу.

3. Намалюй вікна, двері і другорядні елементи. Перевір правильність побудови. Заверши малюнок олівцем.

4. Почни роботу фарбами в техніці «по вологому» послідовно з дальнього, середнього та переднього планів.

5. Потім промалюй детально елементи переднього плану, коли аркуш паперу трішечки підсохне в техніці «по сухому».

У творчу годину

Уяви собі будинок, в якому хотів би жити. Відобрази його у своїй роботі. Сплануй оточення будинку, його зовнішнє оздоблення.

Тематичний перегляд

Подивись на репродукції картин художників, на яких зображені будинки, створені в різних архітектурних стилях та визнач до якого відомого тобі стилю вони відносяться.

Роб Адамс «Замок Пенброк»

Роберт Файнел «Різдво»

Джованні Антоніо Каналетто I «Ризнова площа в Пірні»

Роберт Файнел «Радості Різдва»

Архітектура Архітектурний образ

Архітектура не відтворює дійсність, а створює художній (архітектурний) образ. Для цього зодчі усіх часів використовували різноманітні засоби архітектурно-художньої виразності. Важливим етапом створення архітектурного образу є обрання місця розташування будівлі, її зв'язок з оточуючим простором — іншими спорудами, ландшафтом.

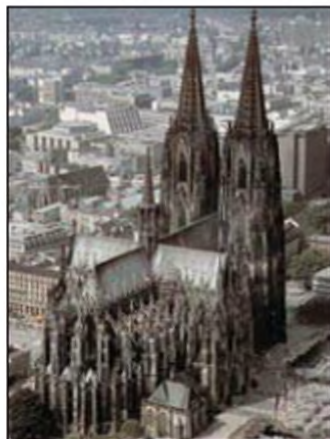

Отель «Burj Al Arab». Дубай. Об'єднані Арабські Емірати

Кільце Життя, Фуцзун. Китай

Створюючи архітектурний образ, зодчий втілює в ньому не лише свою самобутність, особисте бачення, а й передає велику спадщину людства. Його завдання — побудувати таку споруду, яка не тільки відповідатиме практичним задачам, а й емоційно впливатиме на людину, викликати думки і почуття.

Кельнський собор. Кельн. Німеччина.

Akebano kodomo-no-mori park, Японія

Архітектор враховує призначення будівлі, мету та ідею будівництва, оточуючу природу і залежно від цього здійснює свій художній задум. Якщо, наприклад, він прагне виділити свою споруду серед інших, підкреслити її значення, то будує її на горі. І будівля панує над місцевістю, яка його оточує, височить над іншими спорудами і природою. На пагорбах зводились і середньовічні замки. Це надавало їх мешканцям можливості спостерігати за місцевістю і попереджати напад ворога.

Фортеця в Баден-Вюртемберге, Штутгарт, Німеччина

Наприклад, стародавній грецький храм Парфенон, що «вінчає» афінський Акрополь. Місто розташоване у його підніжжя.

Під час створення архітектурного образу використовують різні засоби архітектурної композиції: співвідношення зовнішнього і внутрішнього вигляду будівлі, розташування її частин.

Так, художній образ відомого храму Святого Сімейства в Барселоні (архітектор Гауді) створюють оригінальні готичні архітектурні елементи, виразність фактури матеріалу, контраст раціоналізму та іспанські барочної пишності фасаду — стіни наче розчиняються в буйній рослинності орнаменту, скульптури, зооморфних форм.

В архітектурі, як і в інших видах мистецтва довершеність досягається єдністю форми та змістом, тобто відповідністю практичного призначення будівлі її художній виразності.

Віадук Мійо. Франція.

Від архітектора залежить, який емоційний вплив споруда матиме на людину і чи вдалося втілити його задум у життя.

Міст «Фонтан поселки». Сеул. Южна Корея.

Композиційні та образні засоби архітектури:

- загальна композиція окремої будівлі або ансамблю;
- уміння вписати будівлю в оточуюче її міське або природне середовище;
- гармонійне сполучення окремих частин будівлі між собою і в цілому (пропорції);
- пропорційність споруди та її окремих частин (масштабність);
- різні засоби членування об'ємів, стінних площин, пластична обробка частин і деталей споруди;
- використання матеріалів, що мають різну фактуру й певні пластичні властивості;
- використання кольору та декоративних елементів;
- сполучення архітектури зі скульптурою, живописом, графікою і декоративним мистецтвом (синтез мистецтв).

Парк «Efteling». Нідерланди

Виконай малюнок будинку за уявою.

У дитинстві багато з нас мріяли жити в казковому будинку. Але лише деякі перетворюють мрію в реальність. Будують дивні будинки, які, здається, оживають із фантастичних картин книг і фільмів.

Подивися на фотографії та визнач, чим відрізняються ці будинки від звичайних? Що їх виділяє й робить особливими? Чому люди долають будь-які відстані аби тільки помилуватися ними.

Nautilus House. Мексика.

Будинок Октавіо Окампо, Мексика

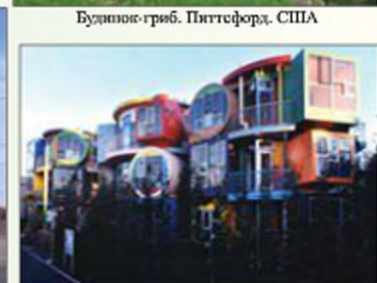
Будинок черевик.
Південно африканська республіка

Будинок-гриб. Пінтсфорд, США

Будинок-рапник. Софія, Болгарія.

Будинок оборотної долі. Японія

Дім і ресторан «Авто резиденція». Зальцбург, Австрія

Проектували ці будинки талановиті архітектори з безмежною, а іноді чудернацькою фантазією. Підкоряючись нестримному прагненню людини до творчості, бажані створити щось незвичне, унікальні, єдине в світі, створюють дивні, казкові будинки. Але ж у них живуть звичайні люди, перебувають виставочні центри й офіси.

У творчу годину

Сучасні технології дозволяють подивитися на безліч чудових архітектурних проєктів та будинків не виходячи з дому. Інтернет розширює межі можливого й дозволяє віртуально мандрувати світом, надає можливості ознайомитися з чудернацькими проєктами, які були створені архітекторами різних країн. Багато із цих проєктів уже побудовані. Вони вражають уяву своєю красою й творчим рішенням.

Подивися й визнач будинки, які тобі найбільш сподобались. Подумай і пофантазуй, як буде виглядати на твою думку місто в майбутньому й у якому будинку ти бажав би жити. Зроби ескіз будинку малюнку.

Тематичний перегляд

Подивись на репродукції картин художників, на яких зображені казкові будинки-образи та визнач які тобі найбільш сподобались, чому? Що робить їх фантастичними, казковими.

Деніс Ремой «Будинки-деревця»

Фредерік Ст-Арнауд «Місто»

Владимир Куш «Рахис»

Кристофер Вазер «Фортеця»

Особливості побудови інтер'єру

Картини, на яких зображені інтер'єри та побутові сцени життя людей, характерні для цілих періодів історії мистецтва. Елементи інтер'єру можна побачити в помпейських розписах, у візантійських і давньоруських іконах, східних мініатюрах, стародавніх японських сувоях. Починаючи з епохи Відродження він стає важливою частиною багатьох творів, що відносяться до різних жанрів. Недарма великий Рембрандт писав героїв своїх полотен в інтер'єрі, де завжди можна створити таке освітлення, яке активно допомагало б втілити зовнішність, характер, переживання людей. І пейзаж, батальний і історичний жанри дуже часто сполучаються з інтер'єром.

Людвігі Премацці. Особняк барона Штігліца. Вітальня.

«Чистий» інтер'єр, у якому відсутнє зображення людей, якої-небудь жанрової або історичної сцени, тварин, зустрічається не так часто. Але якщо він у картині або малюнку верховодить, то такий витвір прийнято називати інтер'єром.

Подивись удома на те, що тебе оточує. Всюди, зокрема в кімнаті, де проводиш багато часу, ти можеш знайти чимало об'єктів для малювання, цікаве поєднання предметів.

У рисунках інтер'єра так само, як і в інших видах малювання з натури, можна виявити характерні особливості зображуваного, намалювати все те, що в ньому подобається і привертає увагу.

Кожен предмет може виявитись чудовим об'єктом для відтворення в кольорі або на малюнку: стільці, столи, побутові прилади, кухонне приладдя, посуд тощо. Усі ці речі, якими б вони простими не були, наділені власною красою і певною функцією. В цьому й полягає привабливість непримітних речей, в оточенні яких ми проводимо свій час.

Подивись на предмети в своїй кімнаті з цікавістю й по-новому. Адже кожен із них може стати частиною чудової композиції.

Інтер'єр — це внутрішній простір архітектурних споруд або внутрішній вид будь-якого приміщення.

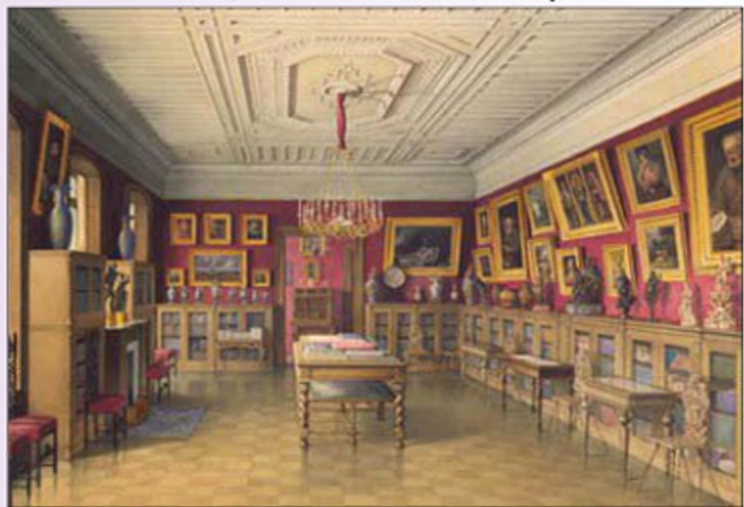
Макс Ліберовиц. Ательє художника.

Розрізняють два види зображення інтер'єра:
– **фронтальний** (картинна площина паралельна протилежній стінці і вимагає для перспективної побудови одну точку сходження);

К. А. Зеленцов. В кімнатах. Вітальня з каліпамам на антресолях.

Жюль Мейблом. Палац графа П.С. Строганова. Бібліотека.

– **кутовий** (всі стінки інтер'єра розташовані під кутом до картинної площини; для перспективної побудови малюнка вимагає двох точок сходження).

Редонівській Андрій Олексійович. Інтер'єр.

Хайс Едуард Петрович. Приватна кімната імператриці.

Намалюй цікавий інтер'єр.

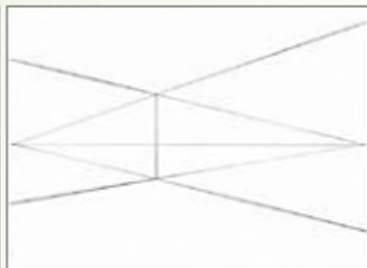
Зверни увагу на те, що побудова інтер'єру у фронтальному положенні будується в тій ж послідовності, що й в кутовому. Різниця в кількості точок сходження.

У роботі використовуй правила лінійної і повітряної перспектив. Користуйся абетками майстерності.

Перед тим, як приступати до малюнка інтер'єра, доречно виконати декілька попередніх замальовок з різних точок зору. Це надасть можливість обрати найкраще композиційне рішення для твого малюнка. І лише після цього можеш розпочати малювання.

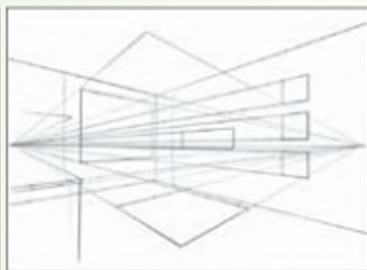
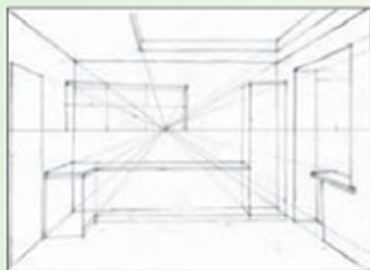
Малюнок інтер'єру виконуй у такій послідовності:

1. Проведи лінію горизонту відповідно до ескізу і натури, що проходить на рівні очей, і визнач головну точку сходження паралельних прямих, яка залежить від точки зору.
2. Намість основні лінії стін, підлоги і стелі.

3. Намалюй вікна, двері, балки чи інші конструктивні особливості приміщення.

4. Після завершення основної конструкції приміщення намість розташування меблів та всіх інших предметів інтер'єра.

- Перевір правильність конструкції, пророби деталі.
- Закінчи малюнок олівцем, детально проробивши всі елементи інтер'єра.

- Виконай малюнок кольором.

У творчу годину

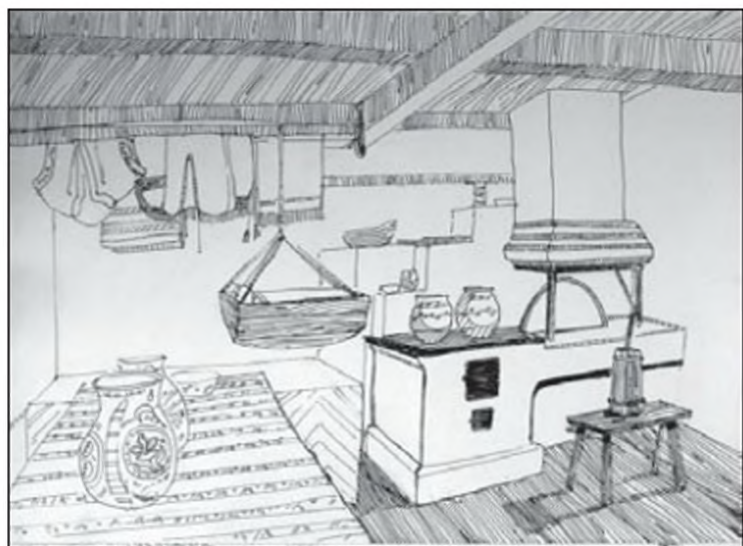
У творчу годину виконай нашвидкоруч нариси інтер'єрів. Вони допоможуть тобі в подальшій роботі. Спробуй передати в нарисах інтер'єрів емоційний стан житла, побут його власників.

Тематичний перегляд

Роздивись замальовки художниці Федорович Богдани. Зверни увагу на розташування предметів на першому і другому планах. Визнач, які правила лінійної перспективи використані.

Малювання екстер'єру

В образотворчому мистецтві під екстер'єром розуміють зовнішній вигляд архітектурних споруд та їхніх комплексів в оточуючому середовищі.

Основна мета зображення екстер'єру полягає в закріпленні й розвитку зображувальних навичок малювання різних архітектурних об'єктів і споруд в оточуючому просторовому середовищі.

Руссо. «Ринок у Нормандії»

Малювання екстер'єру — захоплююче і корисне заняття не лише для художників. Воно потребує хороших знань законів перспективи і технічних прийомів зображення, вміння обирати найбільш виразну точку зору.

Правильний вибір точки зору означає не тільки місце, а й висоту горизонту щодо зображуваного об'єкта, зумовлює вдале вирішення композиційних задач. Наприклад, при низькому горизонті зображуваний об'єкт викликає відчуття грандіозності і величі. При високому горизонті таке відчуття щезає. Отже, його використовують під час малювання невеликих споруд.

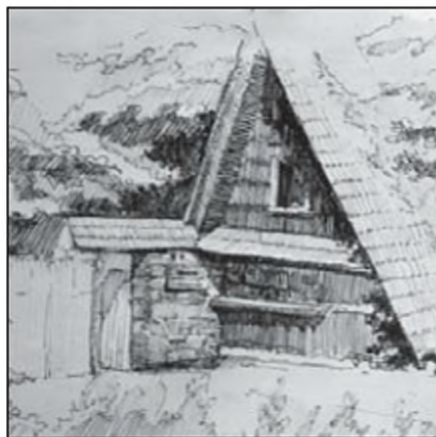

Клаудія Нейс. «Особняк у вікторіанському стилі».

Вибір точки зору передбачає і вибір відстані до об'єкта. Близька відстань дає великі перспективні зміни, а далека — передбачає помірне скорочення. У зв'язку з цим під час зображення простору в малюнку екстер'єру можливе використання двох горизонтів і двох точок сходження.

Побудову зображень міського ансамблю проводять за тими ж самими правилами і законами перспективи, що й побудову рисунків геометричних тіл, інтер'єрів та інших складних форм у просторі. Відповідно до цих законів, визначається взаємозв'язок просторових планів із горизонтом і точкою сходження та предметами, що знаходяться у просторі.

Екстер'єрні рисунки дозволяють більш вільно і широко вирішувати просторове середовище на картинній площині, отже, виникає необхідність у передачі повітряної перспективи. В малюванні екстер'єру мають бути малюнки як довготривалого характеру, так і побіжні контурні замальовки з подальшим легким тональним проробленням. Бажано, щоб колір, тон, фактура паперу відповідали характеру й образу зображуваних об'єктів.

Те саме стосується й вибору рисувальних матеріалів (олівець, туш, перо, сангіна, пастель, соус, вугіль, крейда, палички тощо).

В малюванні екстер'єру важливою є підготовча робота над ескізом, під час якої уважно вивчається конструктивно-художня структура споруди, її місце і зв'язок з оточуючим середовищем. Це потрібно для того, щоб краще розібратися в розташуванні різних предметів простору, а також для визначення композиційного положення даного об'єкта.

Клаудія Найс.
Попередній парис олівець
і закінчений малюнок будинку.

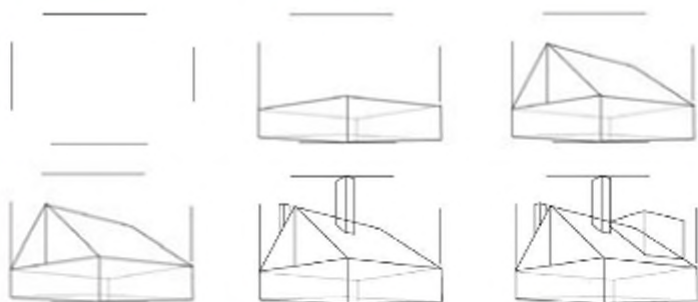
Для вдосконалення навичок малювання екстер'єру дуже корисно виконувати замальовки з природи і побіжні начерки архітектурних об'єктів та їхнього просторового середовища. Надзвичайно важливим є малювання по пам'яті та за уявою.

Розроби екстер'єр будинку.

Сучасні архітектори перед тим, як приступати до розробки проєкту будинку, виконують невеликі замальовки, в яких намагаються передати його майбутній зовнішній вигляд. Нерідко робота виконується спершу на папері, а потім — на комп'ютері. Сучасні технології дозволяють створити проєкти будинків майже фотографічної якості, однак спочатку вони розробляються на папері у серії нарисів та ескізів.

Подивись на приклад розробки екстер'єру житлового будинку.

У творчу годину

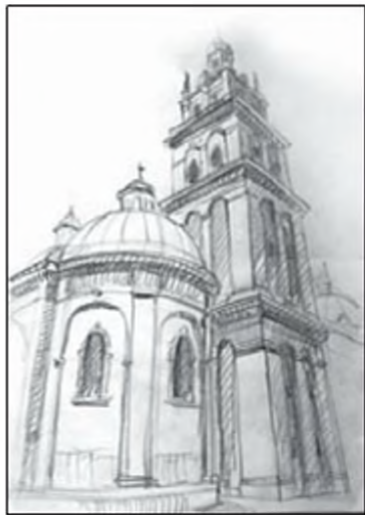
Походи по рідному місту, подивись на будинки та виконай замальовки з природи.

Тематичний перегляд

В своїх графічних роботах художниця Федорович Богдана розповідає про улюблене місто та пам'ятки української народної архітектури. А що б ти бажав розповісти про своє рідне місто?

Перспектива вулиці

Вийди рано-вранці на вулицю і придивись: імла розвіялась, повітря сповнене мерехтінням ранішніх барв, сонце ніжить місто (село) ясними промінцями. Світанкове небо переливається незчисленими відтінками зеленуватих, ніжно-жовтих і тепло-рожевих тонів; будинки, на які ти щодня не звертаєш ніякої уваги, раптом світлішають і наче самі починають світитись теплим, радісним світлом, а знайомі з дитинства вулиці немов оновлюються.

Мислюков Олександр. Вулиця.

Саме такі незвичайні, чудові мистецтві художники різних епох утілювали в своїх картинах.

Взяти, наприклад, старі квартали міст... У них стільки забутої, справді первісної краси, яку з кожним роком все трудніше знайти. Недарма туристи, перебуваючи в різних країнах, намагаються ознайомитись з архітектурою старовинних районів міста, доторкнутись до вічного мистецтва, відчуті духовну належність до світової культури. Такі осередки іноді зберігаються лише на картинах майстрів свого часу. Завдяки ним ми продовжуємо

милуватись і сільським околom, і маленькими будиночками в тіні розкиданих старих дерев, і альтанкою в міському парку, величними соборами й стародавніми храмами, від яких нині залишилися лише фундаменти та рештки стін. Для нас це неоціненне джерело знань про культуру й спосіб життя, одяг і побут людей різних історичних епох, а буває це єдине, за допомогою чого можна реконструювати пам'ятки архітектури.

Бруно Августо. Венеція.

Вулиці є частиною міста, його «обличчям». Вони можуть розповісти багато цікавого про саме місто і про його мешканців. Для того щоб навчитись їх малювати, потрібно вміти бачити і розрізняти стильові і конструктивні особливості будинків, з яких вони складаються.

Роберт Фінале. Родрум. Бельгія.

Велике значення має вибір точки зору, з якої ти малюватимеш вулицю. Адже вона обумовлює розміщення лінії горизонту, від якої залежить виразність малюнка: одна й та сама вулиця виглядатиме по-різному і буде створювати різне враження.

Олександр Стирубов. З Рідного!

Томас Кінкейд. Різдвяні спогади рідного міста.

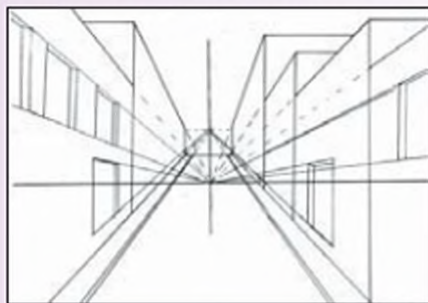
Малювання вулиці, яка розташована на рівному місті

Коли ми дивимось уздовж вулиці, яка розташована на рівному місті, ми бачимо, як усі горизонтальні лінії сходяться в точку сходу, яка лежить на лінії горизонту. Границі карнизів, вікон і тротуарів, які перпендикулярні до основного напрямку вулиці, зображують у фронтальному положенні, тобто паралельно основі картинної площини.

Томас Кінкейд. Зима в Страттернбурзі.

Малювання вулиці, яка має підйом угору

Рисуючи скеровану вглибину вулицю з підйомом угору, треба пам'ятати, що всі лінії карнизів і вікон сходяться в точці сходу на лінії горизонту, а границі основи будинків — у повітряних точках сходження, які поміщаються тим вище, чим крутіший підйом вулиці.

У тих випадках, коли під час зображення будівель використано земні або повітряні точки сходження границь тротуарів, вони знаходяться на вертикалі, проведеній з точки сходження горизонтальних прямих границь карнизів і вікон.

Малювання вулиці, яка має спуск униз

Малювання вулиці, яка має спуск униз відбувається по тому ж принципу, що й малювання вулиці, яка має підйом угору.

Під час зображення вулиці, яка має спуск униз, лінії карнизів і вікон, що віддаляються в глибину, скеровані в точку сходження на лінії горизонту.

Границі основи будинків при цьому мають земні точки сходження і знаходяться тим далі від лінії горизонту, чим крутішим спуск вулиці, однак усі вони знаходяться на вертикалі, яка проведена з точки сходження горизонтальних ліній.

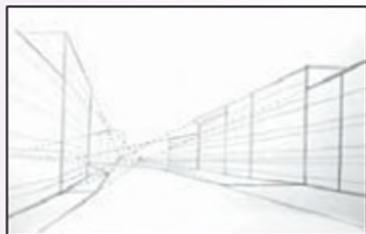
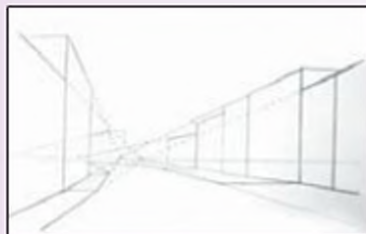
Хейн-Йао Тесен. Сан-Франциско.

Малювання вулиці з поворотом

Щоб намалювати вулицю з поворотом, слід відзначити кілька точок сходження на лінії горизонту для різних будинків залежно від їхнього положення щодо картинної площини. В той же час карнизи і вікна бічних сторін будинків мають інші точки сходження на лінії горизонту.

Якщо така точка однієї зі стін знаходиться близько від центральної точки, то для іншої стіни вона відстоїть на великій відстані за картинною площиною.

Розташування цих точок залежить від напрямку вулиці. Якщо вулиця має поворот наліво, то її точки сходження для фасадів будуть з лівого боку від центральної точки. Якщо вулиця має поворот направо, то її точки сходження для фасадів будуть з правого боку від центральної точки.

Намалюй вулицю свого міста (села).

Спробуй передати на малюнку особливості будинків та їх оздоблення, людей, які поспішають на роботу чи просто прогулюються. Передай погодні умови і час доби.

При побудові вулиці користуйся абеткою майстерності.

Не забувай про правила лінійної і повітряної перспектив.

Нижче наведено поетапне виконання малюнку вулиці, яка розташована на рівному місті.

1. Визнач лінію горизонту і точку сходу.

2. Намість габаритні розміри будинків, які розташовані на вулиці.

3. Намість важливі конструктивні елементи будівель, великі елементи, вікна та двері.

4. Побудуй вікна та двері на будинках.

5. Наміть лінії сходу та побудуй декоративні та другорядні конструктивні елементи на будинках.

6. Виконай роботу у тоні або у кольорі.

У творчу годину

Тривалі спостереження за явищами лінійної і повітряної перспектив на вулицях міста (села) дадуть зрозуміти й опанувати прийоми реалістичного зображення міських (сільських) пейзажів, навчати вирішувати просторове середовище картинної площини.

Найдоцільніше починати малювання вулиць із начерків нашвидкуруч з природи і по пам'яті.

Проаналізуй розташування окремих будівель у просторі стосовно одне одного. Це вимагає знань основних законів зображення: вибір точки зору та свідомого обмеження простору, врахування явищ лінійної і повітряної перспектив, відтворення особливостей будови будинків.

Тематичний перегляд

Подивись на репродукції картин художників, на яких зображені вулиці міст. Зверни увагу, як використані закони лінійної та повітряної перспективи.

Роберт Файтел «Hyde-Street Pier»

Сао Йонг «Трамвай»

Роберт Файнел «Набережная»

Томас Кинкейд

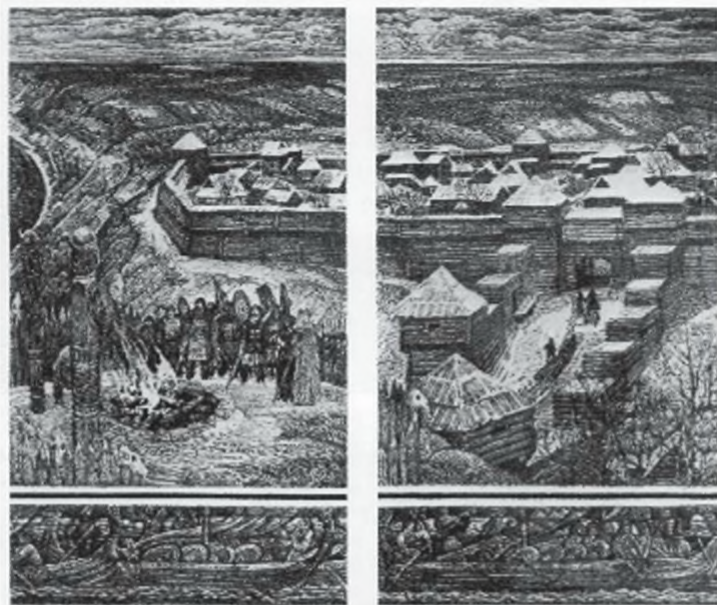
Містобудування Архітектура історичного міста

Ще в стародавньому світі існували правила, за якими планували і забудовували міста. Використовувалось розмежування міста на геометрично правильні квартали, зонування забудови за соціально-майновою ознакою, виокремлення головної вулиці, створення найпростішого водопроводу і каналізації. Так виникло містобудування.

Містобудування — це теорія і практика забудови міст, певні правила їх планування і зведення.

Найактивніший час забудови міст в Європі припадає на епоху Середньовіччя.

Г. Якутович, «Місто часів Ігора». Ілюстрація до «Повісті проєтних літ».

За кількістю жителів міста були невеликими; середнє нараховувало 4–6 тис. мешканців. Зовнішній вигляд їх значно відрізнявся від сучасних. Міста були оточені високими стінами (кам'яними або дерев'яними) з баштами і глибокими ровами, заповненими водою, для захисту від ворогів. Міські брами зачинялись на ніч. Стіни, що оточували місто, обмежували його територію.

Зі збільшенням кількості мешканців, на обмеженій території ставало тісно. Так почали виникати передмістя, в яких селились переважно ремісники і біднота.

А. Волпенко. «Передграддя».

Укріплення старих поселень і побудова нових міст інтенсивно проходили в XII–XV ст.

Ремесло вплинуло на зонування міста: кожен вид ремесла мав своє місце — вулицю, провулок, квартал. Розмір, зовнішній вигляд і місцезнаходження будинків свідчили про рівень багатства і соціальну належність.

Розвивались міста — зростало населення. Так виникало друге кільце міських стін і укріплень. Вулиці були вузькими. Будинки будувались у кілька поверхів, причому кожний верхній поверх нависав над нижнім, тому вулиця завжди була напівтемною, навіть у сонячні дні.

Архітектура домів була нескладною й одноманітною. Основні матеріали — дерево, камінь, солома. Виняток становили будинки знаті й багатих купців. Виділялись лише споруди на головному майдані міста: кафедральний

собор і ратуша. Це був центр міста і водночас ринкова площа. Вуличного освітлення і тротуарів не було. Вулиці були немощені, тому влітку в спеку було дуже запарено, а весною і восени — надто брудно.

Давні міста України мало чим відрізнялось від міст Європи. Проте були свої національні традиції містобудівної культури, що сягають корінням Київської Русі. Це — органічне поєднання забудови і ландшафту, який використовували у формуванні поселення.

Д. Малюженко. «Місто X-XIII ст. Частина горі з краєвидом Подолу. Місто Ярослав».

Україна довгий час була ареною військових сутичок. Нашестя кримських татар, війни Литви і Польщі з Руссю, феодалні міжусобиці залишили відбиток на архітектурі багатьох епох.

Пам'ять про славу давнину зберегли величні і сумні руїни храмів та залишки фортець. Частина з них була перебудована в різні часи у нові міські

укріплення. Це фортифікації Кам'янець-Подільського, Острогу, фортеці в Луцьку, Кременці, замок у Хотині, замки-фортеці в Старому Селі, Губкові, Бережанах.

Кам'янець-Подільська фортеця

Кріпосний оборонний характер був притаманний і культовим спорудам. Прикладом може бути Покровська церква в с. Сутківці, архітектура якої нагадує міцні кріпосні башти, а маленькі вікна в товстих стінах — бійниці.

Покровська церква в с. Сутківці, Україна.

З XVI ст. містобудування набуває нових відмінностей. Особливості замку та міста періоду литовського панування, їх планування повторювали риси давньоруських градів.

Це був замок, розташований на пагорбі. У середині замку, укріпленого дерев'яно-земляними конструкціями, були допоміжні будівлі — стайня, кухня, приміщення для челяді. Зовні замок огороджувався частоколом або острогом (валом із огорожею).

Місто теж було розплановане за давньоруською традицією: вулицями й садибами нещільно, залежно від рельєфу. Будувались і позаміські садиби, які були давніми родовими маєтками. У цей час місто — головне укріплення — було достатньо компактним. Замкові села, що оточували місто, брали участь в його укріпленні та обслуговуванні.

Згодом в українській архітектурі відчувається все більший вплив західноєвропейської художньої культури, особливо з Німеччини, Італії.

Так місто Львів — важливий торговий і культурний центр — приваблював до себе не тільки купців, а й будівельників, живописців, скульпторів і ремісників. Архітектурними пам'ятками Львова, в яких будівельні традиції українських майстрів органічно поєдналися із західноєвропейськими, є Успенська церква (XVI ст.), світська архітектура міста — так звана «Чорна Кам'яниця» (кінець XVI ст.), дім купця Корняка (XVI ст.), які нагадують італійські палаццо.

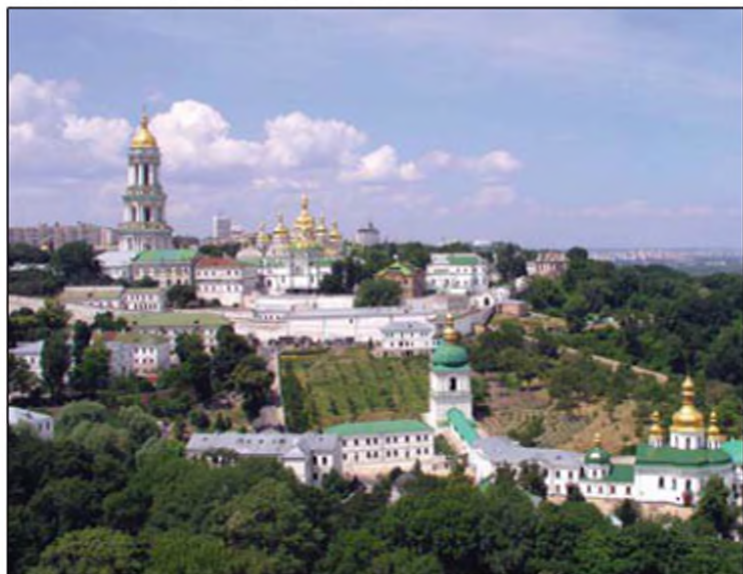
Успенська церква. Львів.

«Чорна Кам'яниця». Львів.

Упродовж багатьох століть люди захоплювались красою Києва, який стоїть на злитті річок Дніпра і Десни, наче струнка вежа. Він мальовничо розкинувся на семи, як і належить за легендарними канонами, пагорбах і має щодо свого виникнення красиву легенду про братів Кия, Щека і Хорива та сестру їхню Либідь. Київ з давніх часів був уславленою столицею

окремого князівства. Його укріплення на значному просторі і чудові церкви з зеленими і золотими куполами здавна впадали у вічі мандрівникам і художникам, які бачили місто з-за Дніпра. Серед одноповерхової забудови виділялись собори Лаври, Гори та Подолу.

Київ. Панорама міста.

Місто поступово змінило своє обличчя. У 1837 р. було затверджено план забудови, який визначив характер сучасного Києва, розміщення і напрямку його вулиць, розташування окремих унікальних споруд. Руйнувались старі оборонні вали, засипались яри, прокладались нові вулиці. Досі роз'єднані частини міста почали зливатись в єдине ціле, визначався новий адміністративний центр. Планування, зберігаючи давню схему міста, ввело норми нового часу.

Хоча Київ завжди відзначався великою кількістю рослинності — гаями в урочищах, садами в приватних садибах, все ж у міській зоні почали закладатись громадські декоративні сади. У глибині великих дворів, в розкішних садах височили міські садиби багатих дворян і військових. Часто тут були свої присадибні, іноді домові церкви. Традиція супроводжувати архітектурну забудову зеленими насадженнями перетворила Київ на одне з найзеленіших міст світу.

Виконай малюнок середньовічного замку.

Характерною особливістю середньовічних замків є строгість форм, нічого зайвого. Основою конструкції замка є прості геометричні тіла: піраміди, конуси, циліндри, паралелепіпеди, призми тощо. Замки зазвичай будувались на пагорбах, це були великі споруди, тому щоб передати й підкреслити на малюнку їх велич, лінія обрису обирають низьку.

Не забувай під час роботи про закони лінійної й повітряної перспективи.

Малюнок середньовічного замку виконуй у такій послідовності:

1. Обери замок на свій розсуд та смак. Роздивись та проаналізуй його конструкцію. З яких геометричних тіл ти б його склав. Як елементи замку розташовані відносно одне одного.

2. Визнач пропорційні відносини габаритних розмірів усієї споруди, елементів та між складовими елементами замку.

3. Визнач лінію горизонту. Зверни увагу на композиційне розміщення зображення, знайди його співрозмірність з аркушем паперу.

4. Побудуй замок у кутовому положенні за двома кривками сходу.

5. Продумай оточуюче середовище. Намалюй дальній, потім середній плани. Потім детально, виразно промалюй ближній план.

6. Робота може бути виконана в графічній або живописній техніці.

У творчу годину

Намалюй план міста, в якому ти хотів би жити. Сплануй майдани, вулиці, садиби, парки тощо. Що, на твою думку, буде важливим і корисним у містобудуванні?

Спробуй відобразити свої уявлення у роботі.

Тематичний перегляд

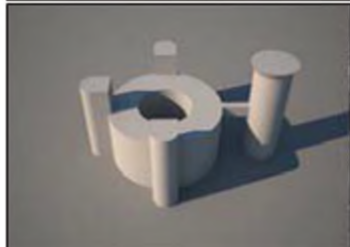
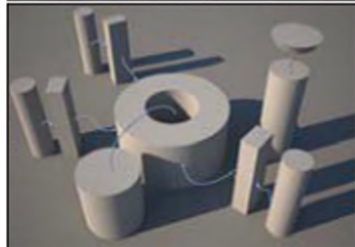
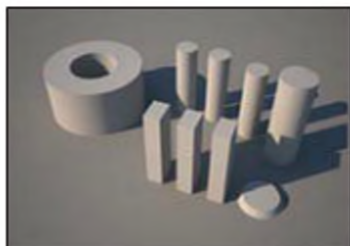
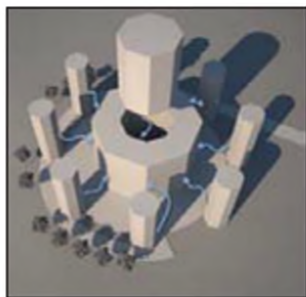
Сучасні технології можуть допомогти зрозуміти та проаналізувати форму предметів, споруд, їх конструкцію, особливості побудови. На прикладі середньовічних замків це

добре видно. Використовуй сучасні технології для більш глибокого вивчення предметного та природного світу.

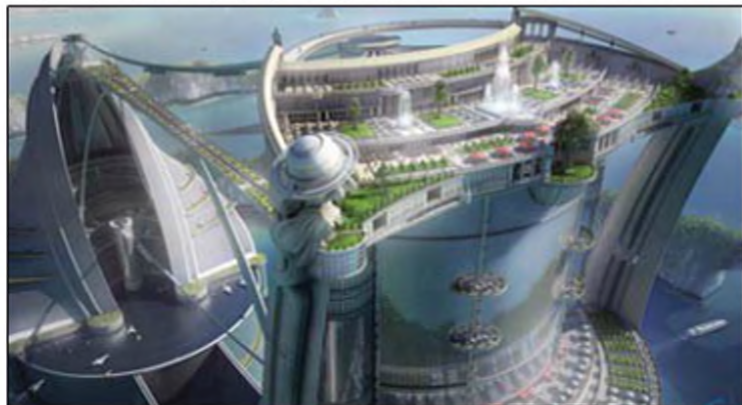
Знайди в інтернеті фотографії замків та проаналізуй їх згідно наведених прикладів. Визнач їх конструктивні особливості.

Місто майбутнього

Кожен з нас колись замислювався: «А яким же стане місто у майбутньому?». І у кожного з нас власне уявлення. Кожен подумки бачить своє власне місто і шлях людства у майбутньому. Одні вважають, що прийдешність людства у технічному прогресі, відповідно й місто бачать техногенним.

Інші думають, що людство піде шляхом розвитку органічних технологій, і уява підказує чудернацьке поєднання живої природи і техніки. А хтось уявляє щось зовсім інакше.

Однак навіть найвигадливіші образи міста і тварин, машин і краєвидів, які ми можемо собі уявити, виникають з вже колись нами побачених і добре відомих образів. Адже неможливо намалювати те, чого ти ніколи не бачив, та про що не маєш жодної уяви. Лише оточуюча нас дійсність може стати відправною точкою для нашої уяви. Природа — джерело ідей, адже її форми настільки різноманітні і дивні!

На створення міста майбутнього може надихнути будь що: сучасні архітектурні споруди і середньовічні замки, гірські вершини і альпійські долини, художні, фантастичні твори, казки тощо.

Але все ж таки найбагатніше джерело для фантазії — природа. Форми деяких найпростіших істот нагадують зорельоти або фантастичні будівлі, частини квітів — чудернацьких істот. Тобі потрібно лише уважно придивитися до них.

Уява підказувала нові міста, цивілізації, зустрічі з розумними формами життя. Режисери знімають фільми, письменники-фантасти вигадують світи, міжгалактичні мандрівки, машини часу, які дозволили б побувати в майбутньому.

Сьогодні існує безліч фільмів, книжок, картин художників-фантастів, мультфільмів і комп'ютерних ігор, у яких показано безліч світів і образів майбутнього людства та інопланетних цивілізацій.

Розроби композицію «Місто майбутнього».

Ось і ти спробуй уявити, якими будуть міста майбутнього. Якою на твою думку буде архітектура майбутнього?

У цьому тобі допоможуть не лише набутки фантастів. Зверни увагу на сучасні будинки. Архітектори створюють унікальні споруди, які наче пришли з майбутнього: дивні хмарочоси, мости і навіть рукотворні острови.

У творчу годину

Художники, письменники, режисери в своїх творах намагаються передати своє бачення майбутнього. Ти маєш можливість подивитися анімаційні і художні фільми, почитати багато творів письменників-фантастів, комікси, де по різному бачиться майбутнє.

У тебе складуться свої враження і уявлення які допоможуть у роботі над композицією «Місто майбутнього або «Космічні фантазії», спробуй проілюструвати художній твір, який тобі сподобався.

Тематичний перегляд

Подивись на репродукції картин художників, на яких зображені образи фантастичних міст.

Монументальне мистецтво

Люди завжди прагнули прикрасити своє життя: одяг і речі, які їх оточували і будівлі, у яких вони жили. Голі стіни виглядають неприбабливими і пустими, і люди прикрашали їх картинами, скульптурами, мозаїками, драпірували тканинами. У вікна вставляли чудернацькі вітражі, які наповнювали приміщення грою різнокольорового світла. Так народилось монументальне мистецтво, яке, на відміну від станкового, пабуває образної довершеності лише в ансамблі — архітектурному або природному. До цього виду мистецтва належать пам'ятники, панно, мозаїки, вітражі, фрески. Отже, мова йде про монументальну скульптуру і монументальний живопис.

Монументальна скульптура

Монументальна скульптура відображає світ в об'ємних формах і виступає в єдності з оточуючим середовищем, створеним природою або людиною. Їй притаманні героїчний пафос, уславлення особистості або подій, на честь яких зводиться даний пам'ятник.

Скульпта Христа-Іскупителя. Ріо-де-Жанейро, Бразилія

Об'єкти монументальної скульптури, як правило, знаходяться просто неба. Силует, який ясно і виразно окреслюється на тлі оточуючого середовища, дозволяє круговий огляд і може пояснити нам його побудову. Тому так важливо, щоб об'єкт добре був видимий з різних точок зору, а його частини не зливалися в єдине ціле. Він сприймається не лише як самостійне творення, а й як частина ансамблю. Монументальна скульптура дає нам уявлення про будову тіла, виразність міміки і жести людини, але насамперед про положення фігури у просторі.

Пам'ятник засновникам Києва. Київ, Україна.

Задум скульптури передбачає вибір найбільш доцільного матеріалу і манери ліплення.

Так, бронза добре передає нюанси пластичного рішення композиції і краще відтворює стап емоцій, переживань. Мармур чудово передає теплоту людського тіла, м'які драпірування, складки на одязі, що прекрасно довели майстри Відродження. Класичні творіння з мармуру створюють враження того, що ці фігури сповнені життя. Звичайно, певні властивості притаманні кожному матеріалу.

Лише майстерність художника, його професіоналізм, навички і творча інтуїція можуть підказати, з якого матеріалу треба робити скульптуру, щоб вона найбільш виразно розкривала задум.

Фонтан Треві. Рим. Італія.

Монументальний живопис

Монументальний живопис (фреска, мозаїка, вітраж) прикрашає стіни, перекриття споруд та їхні внутрішні приміщення. Зміст і образне вирішення композиції може бути самостійним, але вони не повинні суперечити архітектурному стилеві споруди або інтер'єру, де знаходяться.

Фреска

Фреска (у перекладі з італійської мови означає «свіжий», «сирій») наноситься на сиру штукатурку за короткий проміжок часу, коли розчин ще не затвердів і добре вбирає фарбу.

Існує кілька технік стінопису. Наприклад, «а фреско» — розпис по сирій штукатурці, «а секко» — розпис по сухій. Іноді використовую-

ють інший прийом розпису: зображення виконують на полотні як для станкового живопису, потім полотно закріплюють у потрібному місці.

Рафаель Санти. Афіноська школа. Апостолический палац, Рим, Ватікан.

Леонардо да Вінчі. «Тамна печера». Санга-Марія-делло-Граціє. Мілан, Італія.

Розпис на стіні називається панно, на стелі — плафон. Якщо він складається переважно з візерунка, орнаменту, то буде вважатись декоративним живописом. Чудові примірники такого розпису мають старовинні предмети народного побуту: скрині, шкатулки, прядки.

Мозаїка

У давнину мозаїчні картини створювались із кусочків кольорового каменя, а пізніше з особливого непрозорого скла — смальти. Мозаїчне зображення також можна складати з майоліки — шматочків полив'яної кераміки, один бік якої вкритий кольоровою глазур'ю. Картини набирають зі шматків смальти і викладають на стіні.

Богоматір Оранга «Стіна Нерушимля». Мозаїка Софійського собору. Київ, Україна.

Чудові зразки мозаїки прикрашають архітектурні пам'ятники в Києві, станції метрополітену. Сучасні дизайнери почали використовувати мозаїку при оздобленні інтер'єрів квартир та приватних будинків.

Вітраж

Вітраж — картина з кольорового скла або іншого матеріалу, що пропускає світло. Головне призначення вітража — прикрасення споруд, інтер'єрів.

Це старовинний вид мистецтва. Ніхто точно не знає, коли саме виник вітраж, хто перший придумав вставляти різнокольорові шматочки скла у вікна. Однак найбільше усього, вітраж був розповсюджений у Середні Віки.

Сент-Шапель. Париж. Франція.

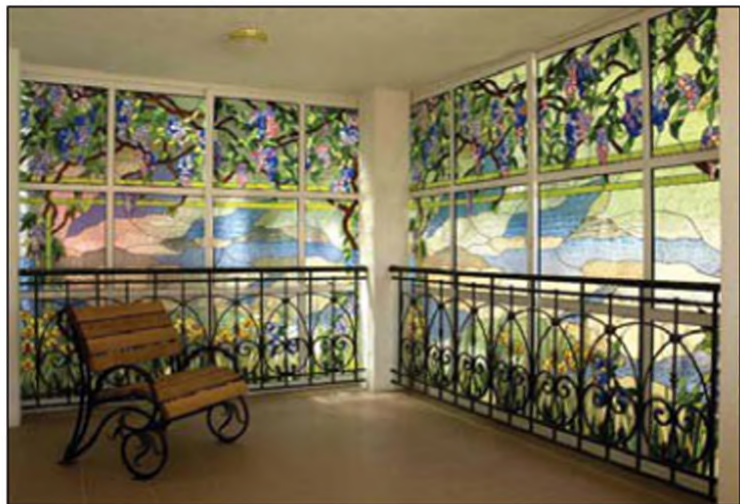
Різнокольорові вікна з'явилися у церквах ще в IV ст. Це був орнамент у вигляді геометричних фігур. Скло різного кольору вирізається по контуру зображення і скріплюється свинцевими смужками. Сучасний вітраж складають зі шматочків безбарвного або кольорового скла і армують свинцевою, сталлю або пластмасовою смужкою.

В наші дні вітражі прикрашають громадські будівлі: театри, вокзали, станції метрополітену. Кольорові вітражі створюють багату гру забарвленого світла і суттєво впливають на емоційну виразність інтер'єру.

Однак сучасний вітраж використовується не лише для прикрашання громадських та культових споруд. З'явилися нові техніки створення вітражу, які значно спростили складний процес створення вітражу, а також надали нові можливості для створення картин з кольорового скла.

Вітраж оживляє інтер'єри, робить їх яскравими і екстравагантними, надає чудове емоційне звучання, й нічого дивного, що сучасні дизайнери широко використовують вітраж в оздобленні житла. Зараз не рідкість зустріти прекрасний вітраж у дверях чи на стіні, на стелі й у вікнах житла. Вітраж широко застосовується в інтер'єрах квартир і приватних домівок.

Для монументального мистецтва особливо важливою є композиційна цілісність, оскільки саме вона забезпечує сприйняття твору зі значної відстані: кількість дрібних форм зводиться до мінімуму, решта деталей узагальнюється, їхня форма дещо спрощується, приділяється увага контрастам силуетів, фігур і предметів, які можна впізнати з великої відстані. Все це потребує ясності і лаконізму композиції, рисунка, ракурсів і перспективних планів.

Готель в Обералмергау, Німеччина.

В монументальному живописі часто використовують низький горизонт, щоб виділити першопланові за значенням і величиною предмети.

Твори монументального мистецтва мають гармонувати з архітектурою, з її ритмами, об'ємами, кубатурою і габаритами, інакше вони втрачають свої головні якості і звичне глядачу сприйняття.

Функція декоративної організації стін, перекриття, фасадів тощо, надає цьому виду мистецтва архітектонічно-орнаментальні якості, близької до декоративного мистецтва. Тому його часто називають монументально-декоративним мистецтвом. Втім різкої межі між ними немає.

Виконай ескіз вітража за власною уявою.

Виконуй роботу за етапами, які наведено нижче.

Не забувай, вітраж виконується зі скла і потребує певної стилізації, тому намагайся уникати занадто дрібних деталей.

У творчу годину

Виконай імітацію мозаїки з кольорового картону. Сюжет обери за власним бажанням.

Зазвичай мозаїка виконується зі смальти, однак її імітацію можливо зробити зі звичайного різнокольорового картону — шматочки неправильної форми, наближеної до квадрата, будуть чудовою імітацією шматочків смальти.

Подивись на приклади мозаїки.

Різдвяний вертеп Новорічні свята. Витинанка

Зустріч Нового Року та Різдва Христового несе в собі самі яскраві почуття й пов'язані з надією на краще, любов'ю й підтримкою рідних та очікування подарунків.

Ці свята, як і більшість інших, іде коріннями в глибоку стародавність. Церковне свято народження Ісуса Христа злилося з перед християнським святом божества Коляди. Знаменувало віру людини у всемогутнього Бога, а також у надприродну силу різних явищ природи та окремих предметів. Напередодні Різдва, в різних місцевостях цей день називався «святвечором», «колядою», «багатою кутею» приходили гості, приїжджали родичі. До Різдва прагнули вибачити старі чвари та образи.

Михайло Мороз «Коляда»

Новорічні зимові свята відрізняється від усіх інших своєю особливою обрядовістю, багатством фольклору, етнографічною оригінальністю, найбільшим збереженням стародавньої передісторичної культури. Невід'ємною традицією святкування Різдва Христового є різдвяні вертепи.

В Україні традиція ставити вертеп тісно пов'язана з національним ляльковим театром. Час її появи невизначений, але достеменно відомо, що споконвіку на Різдво студенти-мандрівники, заробляючи собі на хліб, ходили із вертепом селами й хуторами, ставили вистави у панських садибах і козацьких оселях.

Українську вертепну виставу розігрували у великій дерев'яній скрині, яку було поділено по горизонталі на дві або три частини. Але сюжет розгортався за християнською традицією в двох напрямках — біблійному і народному.

Біблійному напрямку належала верхня частина скрині, оскільки за традицією вона мала символізувати небесну сферу. Саме там розігрували містерію про народження Немовляти Пресвятою Дівою, звучали «янгольські» хори, колядки. А в нижній частині ставили «земні» сценки з україн-

Український вертеп з ляльками.

ського життя, співали народні пісні, грали «троїсті музики». Нарешті, з'являвся головний герой, який уособлював захисника народу — богатир Запорожець. Ця лялька в українському костюмі була вища за інших. Герой перемагав зло і завершував свою боротьбу епічною піснею «Та не буде ліпше, та не буде краще, як у нас та на Україні». Ляльки в національних костюмах інших народів виконували пісні і танцювали: поляки — краков'як; українці Дід і Баба співали «Ой під вишнею, під черешнею» і

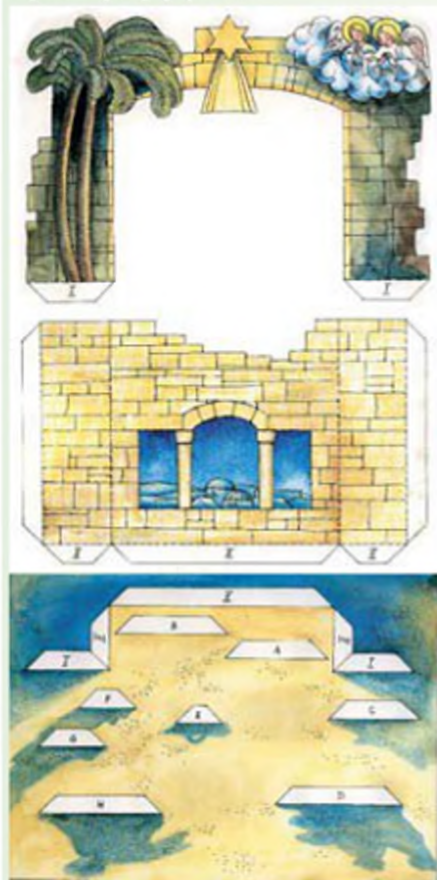
танцювали запальний козачок. У такий спосіб музика емоційно підсилювала національну своєрідність образів.

У наші часи, як і колись, вертеп — це зібрання кількох або кількох десятків ляльок, які в період Різдва виставлять у церквах, інколи в оселях під ялинкою. Більшість таких вертепів — нерухомі. Посередині нерухомого вертепу ставлять ясла з малеским Ісусом, біля якого стоїть Пресвята Діва Марія і названий батько святий Йосиф. Часто поруч із Святою Родиною ставлять фігури магів, яких привела до Немовляти віфлємська зірка, а над яслами — янголи.

Роботу над різдвяним вертепом краще виконувати колективно. Створи разом зі своїми однокласниками вертеп і ляльки для нього. Макет вертепу можна зробити за допомогою різних технік та матеріалів: паперопластики і аплікації з подальшим їхнім розфарбуванням. Вертепну скриню та кож можна зробити з природних матеріалів: з деревени, соломі, картон, використати різні тканини тощо. Ляльки доречно зліпити з пластичних матеріалів і розфарбувати.

Напередодні таких чудових свят як Новий Рік та Різдво всі ми починаємо готуватися заздалегідь. Прибираємо у домі, наряджаємо ялинку, прикрашаємо кімнати кульками, гірляндами, красивими іграшками, святковими лампочками, свічками.

І дуже хочеться, щоб прикраса кімнати на Новий рік була незвичайною! А тому хочеться додати до магазинної різноманітності новорічних прикрас щось зроблене своїми руками.

Наш пращури також прикрашали своє житло, використовували все те, чим користувалися в побуті. Крім того, прикраси, придумані ними, несли в собі функцію природних оберегів. Для цього вони використовували вишиті рушники, чоловічий і жіночий одяг, головні убори й хустки, скатертини, фіранки й постільна білизна. Розписували фасади будинків й ворота, двері, печі, глиняний посуд і меблі.

В Україні здавна славились паперові орнаментальні вирізки — витинанки (від укр. «вирізати», «вितинати»). Витинанки використовують для прикрашання приміщень — стін, вікон (наприклад, дивовижні фіранки на квартирах сільських хат), а також полиць, коминів, печей.

Подільська хата. Витинанки в інтер'єрі.

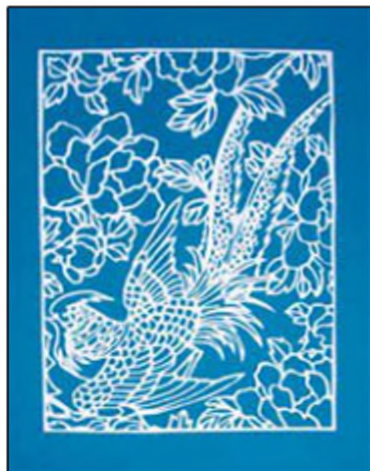

Витинанки — орнаментальні й фігурні прикраси житла, які ажурно вирізані ножицями або ножем з білого або кольорового паперу.

Городишська Оксана Василівна. Витинанки.

Витинанки застосовують як у побуті, так і для підготовки релігійних або світських свят. Витинанки широко використовуються при прикрашанні житла на Новий Рік: паперові гірлянди, сніжинки, прикраси на ялинку, сюжетні панно, які можна наклеїти на вікно і багато іншого.

Практична робота

Сьогодні витинанка все так само популярна. Це заняття захоплює. Створюючи свої маленькі шедеври, ми вчимося творити і фантазувати, а значить, досягаємо прекрасне.

Витинанку виконуй в такій послідовності:

1. Починаємо роботу з розробки ескізу малюнка витинанки.
2. Складаємо аркуш паперу згідно схеми витинанки.
3. Переносимо контури малюнка згідно ескізу,

4. Потім вирізуємо по контуру. Старанно дотримуємося малюнка.

5. Розправляємо і акуратно розгладжуємо вирізану роботу.

У творчу годину

Виконай в паперу новорічні прикраси для ялинки. Витинанками можна прикрашати вікна та стіни, створити вітальні листівки та об'ємні прикраси тощо.

2

Культурно-просторове середовище:

- Декоративно-прикладне мистецтво
- Дизайн

Декоративно-прикладне мистецтво. Орнамент. Вишивка

В стародавньому світі, коли виробництво предметів побуту було результатом виключно ручної праці, ремесло і мистецтво були єдиним і невід'ємним цілим. Ремісник одночасно був художником і винахідником, вмів поєнувати корисне з прекрасним і створював чудові вироби — твори декоративно-прикладного мистецтва.

Декоративно-прикладне мистецтво — це галузь мистецтва, яка охоплює створення виробів, які мають не лише естетичне, а й практичне призначення.

Сфера декоративно-прикладного мистецтва надзвичайно широка: від естетичного оформлення предметів повсякденного користування – посуду, різного роду інструментів, меблів, тканин – до художньої організації цілих архітектурно-паркових комплексів. Сюди ж відноситься оформлення інтер'єрів декоративними розписами, декоративною скульптурою, барельєфами, плафонами, вазами тощо.

Витвори декоративно-прикладного мистецтва розділяють по:

- матеріалу:
- обробка м'яких матеріалів, до яких відносяться: ручна вишиванка, мереживо, ткацтво, килимарство, художній розпис тканин, в'язання, тощо;

- обробка твердих матеріалів — дерева, металу, кістки, рогу, каміння і керамічних та гончарних виробів тощо.

- по техніці виконання: розпис, вишиванка, різьблення, чеканка тощо;
- по функціональному використанню: меблі, іграшки, посуд, одяг, малюнки на автомобілях тощо.

Людина завжди прагнула прикрасити посуд, одягу, тканини, але реалістично відтворити в зображеннях форми і явища природи була не спроможна. Митці свідомо почали відмовлятися від реалістичності, узагальнюючи та прикрашаючи зображення, підпорядковуючи його формі, матеріалу та призначенню речі. Так з'явився орнамент.

Орнамент — це візерунок, оснований на ритмічному повторенні його складових елементів. Він може зображати конкретні форми — листочки, квіти, комах, птахів — з достатньо великим наближенням до натури і менш конкретні, навіть абстрактні форми — прямокутники, трикутники, ромби та інші фігури.

Прообразом форм орнаменту завжди була природа. На шкірах змії, гусениць, тварин, крильцях метеликів та птиць, на рослинах і камінні природа «намалювала» чудові візерунки, відкрила людині нескінчене багатство орнаментальних і кольорових відтінків, красу і безліч їх сполучень, цільність і підпорядкованість елементів.

В основі орнаментального зображення лежать узагальнені образи, з повторенням одного й того ж мотиву, ритму, симетрії. Вибрана для орнаменту форма проходить складний процес перетворення, внаслідок чого вона позбавляється всього зайвого, випадкового і стає виразним декоративним елементом. Основним є вибір найбільш характерного зразка, в котрому найбільш повно виражені властивості і закономірності форми.

Переважає в орнаментальному мистецтві особливості побудови елементів композиції: стилізація мотивів, умовність кольору, ритм, симетрія, асиметрія. Це відрізняє цей вид мистецтва від живопису, графіки і скульптури, але визначає його тісну взаємодію з прикладною творчістю і архітектурою.

За змістом орнаменти бувають:

Геометричні — складаються з геометричних елементів і ціняться завдяки строгому чергуванню елементів та їх кольорному сполученню.

Рослинні — це декоративно перероблені квіти, листя і гілки рослин.

Зооморфні — в основу покладені як реалістичні, так і умовні, стилізовані зображення птахів, тварин, людей.

Символічні — це образ, який означає якесь поняття, ідею, явище. У вузькому розумінні символ — це умовний знак, мова наших предків, для яких кожна лінія, кожна геометрична фігура мала певне значення. Як і для нас крижинка символізує зиму, квітка — весну, ягода — літо.

Призначення предмету і особливості його форми визначають зміст і форму візерунку. Найчастіше всі поверхні, що потребують оздоблення, мають форму квадрату, прямокутника, кола або вузької смужки. Тому всі орнаменти можна класифікувати за трьома основними формами: замкнутий, смужковий та сітчастий.

Смужковий орнамент — це візерунок, декоративні елементи якого створюють ритмічний ряд з відкритим двостороннім рухом, що вписується в смужку. Широко використовується орнамент в оздобленні одягу, посуду, меблів та інших побутових предметах.

Сітчастий орнамент застосовується при оформленні приміщень, щоб підкреслити замкнутість внутрішнього простору. Орнаментация підлоги, стін або стелі здійснюється у вигляді мозаїки, килимів, шпалер та драпіровок. Вони стверджують площинний характер поверхонь, їхню гладь та безперервність.

Село Добромірка. Тернопільська обл. Україна

Замкнений орнамент — це візерунок, декоративні елементи якого згруповані таким чином, що створюють замкнутий рух. Замкнений орнамент, прикрашаючи поверхні предметів або його головні частини, виражає динамічну напругу форми або її спокій. Замкнений орнамент використовують для прикрашення скатертин, серветок, хусток, тарілок, скриньок, ковдр тощо.

На території України вишивання, як вид мистецтва існує з сивої давнини. У процесі історичного й культурного розвитку в кожній місцевості утворилися характерні орнаментальні мотиви та колірна гама. В розташуванні елементів композиції, переважає стрічкова, букетна і вазонна.

Основні орнаментальні мотиви геометричні (ромби, кола, хрести, хвилясті лінії води, горизонтальні знаки землі), рослинні — листя, плоди, квіти, дерева, зооморфні — голуби, змії, коні, журавлі, качки тощо) які мали в давнину магічний зміст. Вишивки були своєрідним оберегом від злих сил. Це скарбниця вірувань, звичаїв, обрядів, духовних прагнень, інтелекту українського народу. Дбайливо передавалися вони з покоління в покоління. Крім того, вишивання як національна традиція сприяло формуванню у дівчат і жінок терпіння, відчуття краси.

Вишивку вживають в українському народному побуті передусім на предметах одягу, в основному на жіночих і чоловічих сорочках. Крім того, вишивки поширені на предметах домашнього вжитку.

Практична робота

Мотив вишивки може бути будь-який: від природних форм до побутових сценок з життя людей сьогодення й минулих часів. В інтернеті можна знайти багато готових схем, малюнків і шаблонів вишивки.

Природа завжди була джерелом надхнення для художників, її розмаїття, краса форми, гармонії колірних комбінацій і досконалості. Для створення ескізу вишивки краще побрати один з розповсюджених мотивів - рослинний.

Послідовність роботи над ескізом

Роботу над створенням ескізу вишивки починаємо з вибору природної форми і її вивчення, аналізу, сприйняття через ряд замальовок.

Потім необхідно стилізувати природну форму в художній образ тоб те перетворити в узагальнену, цілісну й візуально гармонічну форму. При стилізації природної форми необхідно враховувати технологію вишивки.

У творчу годину

Спробуй розробити ескіз вишивки сюжетної композиції. Тематика вишивки може бути різною: сюжети з повсякденного життя, казок тощо.

Тематичний перегляд

Подивись на приклади готових вишивок різних за сюжетом. Вишивка може прикрашати предмети побуду або бути самостійним виробом.

Значення оберегової символіки в народному мистецтві України Писанка

Витвори народних майстрів наповнені глибоким змістом. В їх роботах не було жодної зайвої лінії: кожна риска, крапка та колір мала своє значення, кожен символ являвся оберегом.

Більшість орнаментів і символів мають дуже прадавнє походження. Це знаки спілкування наших предків із природою й всесвіту. Була створена система знаків, яка найбільш яскраво проявила себе у писанкарстві.

Писанка — це розписане за допомогою спеціального інструменту – писачка – пташине яйце.

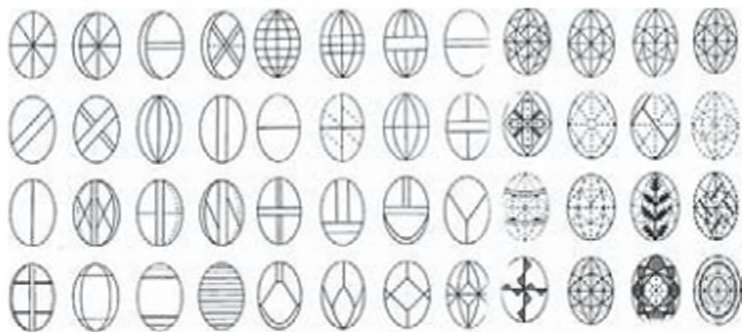

Слово «писанка» походить від санскритського «pisinga», що означає «написане», «проінформоване». Отже, на поверхні яйця нанесені знаки, які несуть певну інформацію.

Писали писанки на запліднених сірих, переважно курячих яйцях, і використовували в різноманітних обрядах. Найважливіше призначення писанок – використання їх в обрядах та священнодійствах, пов'язаних з родючістю землі, заплідненням, народженням, а також з метою спілкування з померлим, зціленням від хвороб, захистом від вогню, від шкідників тощо.

Орнамент писанок — символічний. У його основі лежать три кардинальні символи, що відбивають будову Всесвіту по вертикалі: це коло, квадрат (або ромб) і центр, світова вісь, у вигляді хреста, дерева, 8-образного знаку. Звідси три типи орнаменту: круговий, ключовий, плетениця.

Конструкція орнаменту називається розлученням і являє собою сітку, утворену з перетинання кіл, що оперізують яйце, і овалів. У полях розлучення розміщуються орнаментальні форми — магичні знаки-символи.

Значення оберегових символів

Сонце

Одним з найпоширеніших елементів у писанковій орнаменті є зображення Сонця у вигляді різних солярних знаків.

Сонце — це небесний вогонь, про який люди в різні часи мали своя вистава, але завжди поважали й звеличували. Схід Сонця поживляє, будить увесь світ, дає тепло, світло й силу всьому живому. Навесні Сонце проганяло холод, ламало крижані мости, випускало птахів з теплих країв, зелену траву і ярицю. На писанках Сонце відзначається знаками у вигляді кола, кола із крапками кола із хрестом усередині, кола із променями, а також у вигляді шести-і восьмипроміньних розеток, зірок.

У християнстві Сонце є знаком Божього. Сонячне світло — це символ єдності й миру. Це також символ чіткого й тверезого бачення, Правосуддя.

Хрест та сварга

Хрест символізує створення миру. Вертикальна лінія хреста означає небо, духовність, горизонтальна — землю, її жіночий початок. Хрест — це вічне життя, тому що він нескінченний.

До найдавніших знаків, що символізують світобудови, належить «Хрест». Відомий ще з кам'яного віку, він є знаком тривимірності Вселе-

ної Повний хрест є тривимірним, просторовим символом, оскільки утворюється перетинанням двох площин. Вертикальна лінія хреста — лінія небесна, чоловіча. Це — знак Вогню. Горизонтальна лінія є земна, жіноча. Це — знак Води. При перетинанні (комбінації) цих двох факторів виникає третя сила — сила Любові, Життя, Утвору.

Хрест здатний розширюватися нескінченно в будь-якому напрямку, отже, позначає вічне життя.

«Сварга» — одна з різновидів хреста. Інші назви цього знаку — «свастика», «чотирини́г».

Цей графічний символ, наявний майже у всіх прадавніх або первинних культурах миру, зустрічається на прадавніх пам'ятниках індоєвропейських народів.

Існує два різновиди сварги: пряма (правобічна) і зворотна (лівостороння).

Пряма сварга із закругленими відрогамі в праву сторону, за годинниковою стрілкою, символізує схід сонця, творення, рух сонця навесні й улітку, добро, позитивну, чоловічу енергію (Ян).

Зворотна сварга із закругленими відрогамі вліво, проти годинникової стрілки, символізує захід Сонця, руйнування, рух Сонця восени й узимку, зло, негативну, жіночу енергію (Інь).

Сварга також знаком, сприяє народженню дітей, символ гарного побажання, удачі, довголіття, родючості, здоров'я й життя.

Дерево життя

Одним з найпоширеніших символів на писанках, так само, як і рушниках, стінних розписах, килимах, посуді, є символ «Дерево життя», або як його ще називають — «вазон».

Світове дерево завжди зображується не натуральні, а стилізований, тобто спрощено, узагальнено.

У таких зображеннях обов'язковий поділ на три яруси по вертикалі й дотримання чіткої системи правої й лівої сторін.

Нижня частина — коріння, що входить під землю, часто представляється у вигляді трикутника, горщика. Тут розміщуються змії, риби, водоплавні птахи й тварини, тому частина дерева — не тільки підземний мир, але й море, ріка, усяка вода. Також нижня частина Світового дерева — це мир підземного бога, володаря підземного вогню й незлічених багатств втілення вистав про світ потойбічному, колишні часи.

Середній ярус — земля, реальний світ, мир сьогодення. Тут зображені великі тварини — бики, коні, олені, вовки, ведмеді і люди.

Верхня частина Світового дерева піднімається в безмежну височинь — до Бога. У верхів'я селяться птахи, бджоли, розташовані небесні світила. Часто буває, що на вершині дерева днює Сонце.

В українських орнаментах «Дерево Життя», як правило, зображувалося дуже реалістично. Неперевершеної краси деревця вишивалися на величезних рушниках Київщини й Полтавщини. А на писанках вони поступово придбали лаконічної форми загальновідомих нині «вазонів», «трюхлистків». Разом з тим ще в стародавності стало панувати відвернене зображення «Дерева Життя» — «тризубець», який згодом став гербом України.

Трикветр або тринога

На багатьох народних писанках зустрічається зображення Вогню, Сонця, Зорі. Вогонь, поруч із водою, є чинником світобудови, символом чоловічої сили. Оскільки Вогонь і Вода, об'єднавшись, вони утворювали любов, землю й усю, що на ній є, то в багатьох обрядах Вогонь — символ любові, який є посланником Сонця на Землі й дає людям світло, тепло, хліб і всяку їжу, допомагає в ремеслах (кування), але, як і Сонце, може бути гарним або небезпечним залежності від відношення до нього людей.

Трикветр — символ родючості, вогню, чоловічої сили.

Символи-обереги: божа рука, півень, берегиня, сігма-вуж

У дохристиянські часи наші предки вірили у Велику Богиню — Берегиню або Макош. Цей символічний образ — стилізована жіноча фігура з піднятими нагору руками — згодом перейшов у сюжетне відтворення Матері Божої.

Сигма — символ змії. Зустрічається на кераміці Трипільської культури. Означає воду, грім, блискавку. Змія опікує домівку.

Символи сили та стійкості: вербова гілка, лист, лист калини

За старих часів, як тільки народжувалася дівчинка, її обмивали в купелі з відвару листів калини й верби. Вони давали жіночу силу, жінка стає потім гарною дружиною й родить здоровіших дітей.

Коли народжувався хлопчик, у його честь саджали дуб і купали дитину в настой з дубових листів. Дубовий лист — щоб сила не вичерпувалася.

Символи любові: птах, смерека, квітка

З давніх часів символом любові вважається голуб. Якщо прагнеш мати щасливу родину, то намалюй голубів на дубі.

Любов символізує і ялина (смерека). Для того щоб довідатися, через скільки років дівчина вийде заміж, запитують про це в зозулі. Тому й зозуля є символом любові.

А щоб бути завжди в парі з улюбленим, малюють квіти з парними пелюстками.

Символи, що сприяють народженню дітей: повна ружа, квітка, дзвіночок

Символи здоров'я й довголіття: сонечко, ружа (роза), риба, олень тощо

Щоб ніхто не хворав, на яєчках малюють сонечко, троянду, рибку, оленя. А безконечник сприяє тому, щоб люди жили довго, щоб нещастя приходило до них і щоб у пасічників був гарний медозбір.

Символи, які сприяють багатому врожаю: зерно, грабельки, блискавка, символ землі, символ води, бескінечник, барані ріжки тощо

Символи, які лікують: сосна, верба, соняшник

Символи-Попередження заячи вушка, ведмежі лапи, зуби вовка, вовчи ребра тощо

Щоб менше траплялося нещастя, бережіть свої господарства. А ще допоможуть вам писанки із символами-попередженнями.

Про хижих тварин нагадають «зуби вовка» і «ведмежі лапти», про те, що потрібно оберігати городи, — «заячі вуха», а про небезпеку хижих птахів нагадає «дзьоб ворона» на писанці.

Якщо такі писанки зберігати будинку, то вони будуть оберігати свійських тварин й нагадувати про небезпеку

Християнські символи: хрест, церква, трійця, боже око тощо

Це були християнські символи. На одному була зображена гарна церква, на іншому — 40 клинів, а також були писанки із хрестами, оточеними безконечника, і з написами «Христос Воскрес». Трикутник часто зустрічається на писанках і позначає трієдність миру: неба, землі й води, батька, матері й дитини.

Практична робота

Перед початком роботи над ескізом писанки необхідно звернути увагу на те що кожне зображення має образно-символічне значення. Доцільно ще раз уважно вивчити символіку писанки. Треба чітко розуміти за для яких потреб і для кого буде намальована писанка. Який зміст та побажання ти хочеш передати.

Роботу над ескізом виконуй у такій послідовності:

1. Подумай і визначись із змістом візерунка. Виконай композиційний розподіл поверхні яйця та узгодь з його формою.
2. Далі намалюй візерунок. Елементи орнаменту виконуй акуратно, зосереджено у відповідності до зразків знакової символіки.
3. Потім визначься з колірними сполученнями. Пам'ятай, що колір, як і зображення, також має символічне значення.

У творчу годину

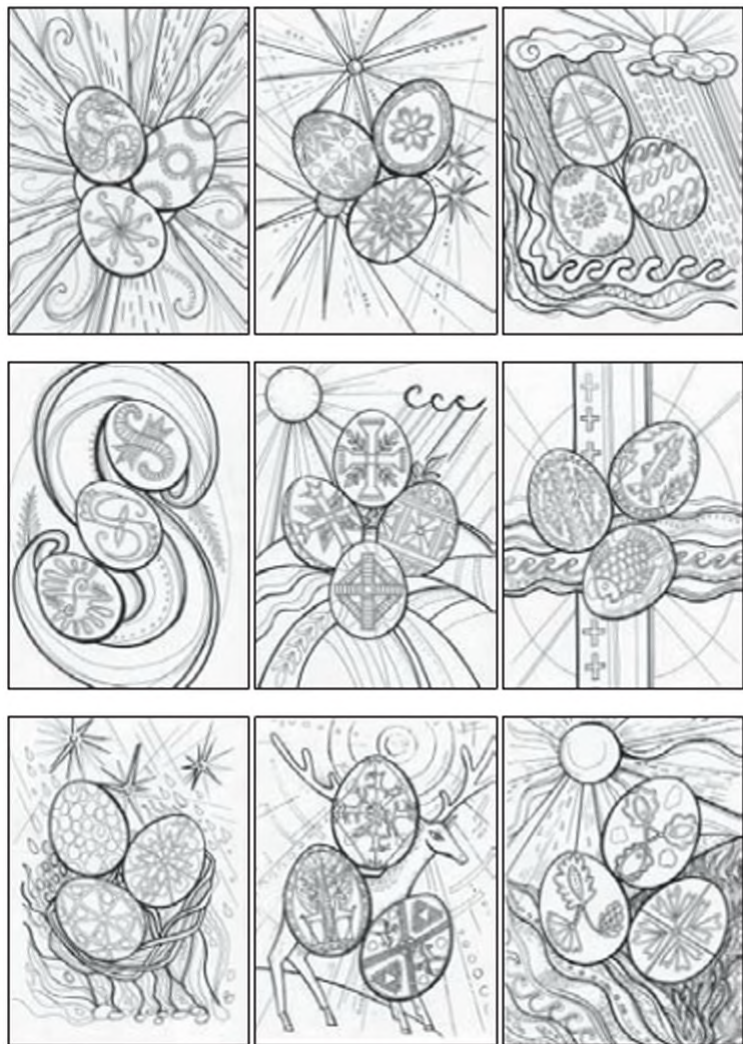
Виконай композицію або вітальну листівку до свята Великодня.

Тематичний перегляд

«Наш народ дуже любить писанки, вважає їх оберегами і символами краси. А на Великдень усім, кого любиш, треба подарувати власноруч розписане яйце як знак симпатії, приязні й захисту», — каже Марина Верхова, народна майстриня з Вінниці, член Національної спілки народних майстрів України.

Народна іграшка Сувенір

Світ сучасної іграшки є динамічний і різноманітний. Це продукт інженерної думки і художньої творчості дизайнера. В магазинах можна завжди знайти іграшку на свій смак і розсуд. Тут є і музичні іграшки, і спортивні, театральні і технічні. Саме час звернутись до народної української іграшки, яка в своїй образній основі завжди була втіленням добра та лагідності і дуже далека від будь-якого зла, насильства. Саме традиційна іграшка зберігає в собі пластичну і образну пам'ять про ті далекі часи, коли людина вперше почала використовувати природні матеріали для створення речей, які не лише чомусь допомагали, щось позначали, а й децю символізували.

Кожна етнічна спільність, кожен народ має свій іграшковий репертуар, кожна культура — свою іграшкову культуру. Вони виготовлялись із найбільш доступних природних матеріалів — дерева, глини, трави, кори, листя, плодів.

Так, українська народна глиняна іграшка створювалась гончарами як декоративна або настільна скульптура. В давні часи їх ліпленням займались навіть діти, настільки простими і традиційними вони були. Головним у цій справі було навчитись ліпити порожній тулуб, однаковий для всіх

тварин і птахів. Асортимент іграшок був досить великий: коники, баранці, кози, цапи, корови, собаки, зайчики, рибки, зозульки, олені... Найбільш поширеною іграшкою в Україні був і залишається свищик із глини і дерева. Українська глиняна іграшка, як правило, розписувалась певною системою елементів та мотивів орнаменту. Для цього використовувались різні прийоми та способи, різні технічні засоби і матеріали — фарба, ангоб, глазур, ретушування, тиснення тощо.

А іграшки з соломи, лози, кори, трави, рогози! Їх донині виробляють в деяких районах України. Асортимент майже той самий, що і для фігурок із глини — птахи, тварини, а ось із лози та молодої липової і вербової кори плетуть коляски для ляльок, скриньки, кошики. Раніше також із трави робилось чимало речей, зокрема ляльки, різні споруди, хати.

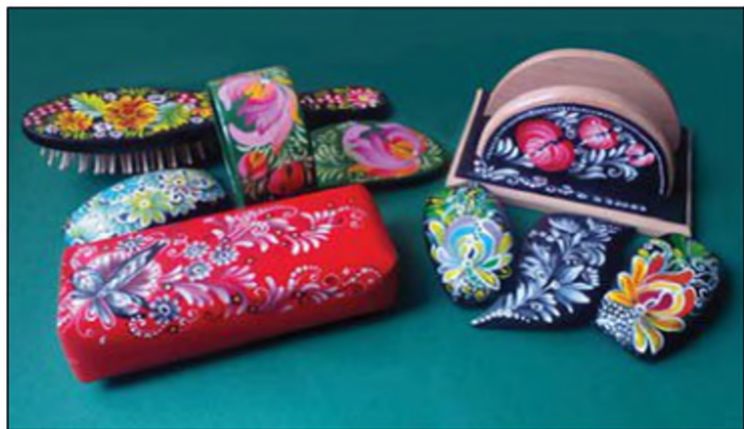
З покоління в покоління переходять традиції ремесла і мистецтва іграшки, передаються народні уявлення про життя, працю, красу. Наче слова рідної мови, вони служать живим засобом спілкування, зрозумілим і близьким, пов'язують із досвідом минулого, національними традиціями і культурою.

Сувенір

Основне призначення сувеніра — це річ на пам'ять.

Сувенір може бути оберегом, суто декоративним виробом або корисною річчю, яку можна використовувати за її утилітарним призначенням (шкатулки, керамічний посуд, плетені з лози кошики, вишиванки тощо).

Сувеніри отримали велике поширення з розвитком туризму, проведенням спортивних олімпіад, міжнародних форумів, конгресів, фестивалів.

Сувеніри оживляють враження про пережите, спогади про певні місця; їх виготовляють переважно в національних традиціях, відповідно до культурної спадщини.

Сучасні дизайнери використовують розпис для оздоблення побутової техніки, ноутбуків, комп'ютерної периферії (клавіатури, миші, наклейки на корпус, коврик для миші тощо), кредитних карток та телефонів, ялинкових іграшок тощо.

Мастер-клас народної майстрині Оксани Верхова-Єднак: виговлення глиняної іграшки «баранець».

Подивись, як створює глиняну іграшку майстриня Оксана Верхова-Єднак, член Національної спілки народних майстрів України.

Зверни увагу на пластичність форми, плавність переходу між частинами фігури, на техніку виконання та послідовність роботи при виготовленні іграшки.

За допомогою ліплення творчий задум відтворюється у об'ємі. Виразальним засобом є пластична маса (глина, пластилін, пластика, солоне тісто тощо).

Сувеніри можна придбати або створити власноруч із природних матеріалів. Українському народному мистецтву притаманна оберегова символіка починаючи від вишиванок, рушників, до усіляких ляльок та писанок.

Виконай сувенір

В наш час прикрашати свої оселі оберегами уже не тільки традиція, а й певна модна тенденція. Вважається, що обереги, виконані з використанням української символіки, можуть принести вдачу, попередити про небезпеку, поліпшити стан здоров'я. Для виготовлення оберегів використовуються тільки природні, натуральні матеріали. Зроби власноруч оберег.

Нижче наведен приклад оздоблення розписом керамічного сувеніра-оберега «Будиночок». Також основу оберегу можна зробити з солоного тіста. Творча уява, яскраві фарби та пензліки допоможуть тобі у створенні чудового малюнку на виробі.

У творчу годину

Виконай сувенір за власним задумом. Основою для його створення може бути солоне тісто. Раніше вважали, що будь-який виріб із солоного тіста в будинку — це символ багатства і благополуччя в сім'ї. І хліб із сіллю будуть завжди на столі.

Тісто — чудовий пластичний матеріал для ліплення різних фігурок і композицій, його легко обробляти, вироби з нього — довговічні. З тіста ліплять майже також як з пластиліну або з глини.

Тематичний перегляд

Лялька-мотанка — любов поколінь, символ нації, душа народу. Мистецтво її створення передавалось із покоління в покоління, від матері до доньки. Марина Верхова, народна майстриня з Вінниці, член Національної спілки народних майстрів України веде гурток «Дивосвіт» — передає учням секрети виготовлення української ляльки-мотанки.

Робити мотанку можна з будь-яких матеріалів: тканини або паперових серветок, сіна, дерева, соломи, трави, сухого листа, насіння та зерна тощо.

Подивись, як майстриня створює ляльку-мотанку зі звичайних паперових серветок.

Види дизайну. Графічний дизайн Розробка фірмового стилю

Мистецтво проектування сучасної дійсності людини, відоме нам під назвою дизайн. Він бере свій початок в ХХ ст., коли на зміну ремісничому типу виробництва прийшов масовий випуск стандартних виробів.

В сучасному житті для людини важливо щоб оточуюче її середовище під час різних видів діяльності приносило певні емоції, викликало відчуття прекрасного, радості. Для цього необхідно, щоб усі об'єкти як культурного так і повсякденного життя були функціональними і красивими. Саме такий підхід до створення об'єктів використовується в сучасному дизайні.

Дизайн — це процес творчої діяльності направленої на розробку усіх без виключення об'єктів штучного середовища.

Види дизайну

Поряд із загальним використанням поняття дизайн, існує поняття поділу дизайну на окремі види. Кожен з них має свій напрямок розвитку проектної діяльності і ряд спільних і відмінних характеристик.

Основні види дизайну:

- графічний,
- арт-дизайн
- промисловий,
- дизайн середовища.

Графічний дизайн — графічно-проектна діяльність по створенню продукції, призначеної для зображення засобами візуальної комунікації (поліграфія, кіно, телебачення тощо).

До числа об'єктів графічного дизайну відносять різноманітні друковані видання, шрифти, рекламу, фірмовий стиль та ін.

Сучасні ринкові відносини вимагають від компаній не лише виготовляти якусь продукцію чи надавати спектр послуг на високому рівні, а й мати власний корпоративний стиль. Вдале оформлення фірмового стилю, оригінальна рекламна компанія — запорука вдалого розвитку підприємства.

Арт-дизайн — особлива художня діяльність, що направлена на організацію художніх вражень, які утворюються від сприйняття об'єкту.

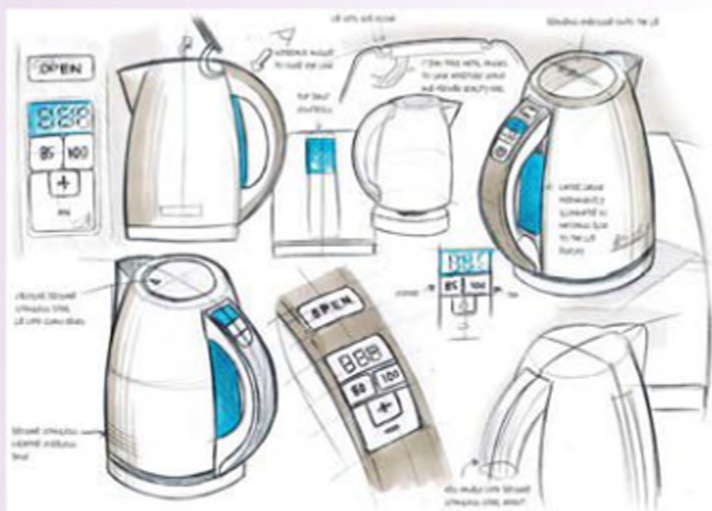
В широкому сенсі це проєктна діяльність, мета якої створити певний емоційний стан за допомогою використання звичайних речей. Дизайнерські рішення в такому випадку можуть бути лише індивідуальними. Будь-який предмет в такому випадку можна використовувати для створення різного художнього образу і враження.

Вироби арт-дизайну застосовуються в основному для житлового, громадського і виробничого середовища. Наприклад, можна використати застарілі вінілові пластинки чи касети для створення художнього образу. Такий підхід до дизайну дає можливість дати нове життя улюбленим речам.

Промисловий дизайн — художня проєктна діяльність, направлена на створення штучного виробу масового виробництва. В повсякденному житті об'єкти промислового дизайну оточують нас повсюди. З першого погляду звичайні для кожного речі були спочатку були розроблені на рівні ідеї, яка перетворилась в пошукові ескізи, які згодом стали об'єктами промислового дизайну.

Дизайн середовища включає розробку зовнішнього простору (екстер'єр, ландшафт) і внутрішнього простору (інтер'єр). Дизайн середовища концентрується на розробці і втіленні концепції формування предметного середовища людини і архітектурного простору в єдиному контексті. Використання навичок художньої і проєктної діяльності допоможе створити цілісний простір, наповнений художнім змістом. В такому випадку важливо не лише вдало підібрати елементи екстер'єру чи інтер'єру, а і втілити в них певну ідею.

Ландшафтний дизайн направлений на організацію зовнішнього простору громадських і житлових зон, з метою забезпечення естетичного враження і оздоровлення людей. Основними елементами утворення ландшафтних композицій виступають природні форми, декоративні і натуральні матеріали і малі архітектурні форми.

Графічний дизайн

Графічний дизайн — напрямок, що поєднує розробку знаків і символів, які, унікально відображаючи різні дані, дозволяють звести воедино форму й зміст. Об'єкти, при створенні яких використовуються елементи графічного дизайну, надзвичайно різноманітні: логотипи, етикетки, упакування, товарні знаки, інтерфейси сайтів, рекламні плакати, рекламні ролики, білборди тощо. Особливо яскраво графічний дизайн проявляється в поліграфії.

Поліграфія увійшла в сучасне життя настільки широко, що просто неможливо собі уявити наше буття без друкованої продукції. Книжки і журнали, безліч газет і листівок, велика кількість найрізноманітніших упаковок, конвертів, календарів, етикеток. Всього просто неможливо перерахувати!

Поліграфія і дизайн — це дві взаємопов'язані індустрії. Будь-яка друкована продукція є результатом роботи дизайнерів. Вони розробляють і книжки, і марки, і пакувальні коробки, і вітальні листівки. Тобто не лише великі проекти, а й малі форми.

До малих форм належать невеликого розміру графічні композиції самостійного призначення: запрошення, листівки, афіші, рекламні оголошення тощо, а також ті, що вміщуються на різноманітних виробках: емблеми, знаки, логотипи.

Однак дизайн друкованої продукції полягає не лише в розробці книг, стикеток або періодичних видань, а й у розробці товарних знаків, логотипів, фірмового стилю в цілому.

Поліграфічна продукція, розроблена для «Спорокону»: щоденна газета, складний календар, запрошення бейджик.

Успіх фірми багато в чому залежить від того, наскільки її образ запам'ятовується в очах партнерів або широких верств населення. Саме цим обумовлено високий ріст замовлень на розробку фірмового стилю, передусім — на створення торгових марок, знаків, емблем та логотипів.

Фірмовий стиль охоплює багато складових, що утворюють єдину цілісну систему, за якою фірма впізнається безпомилково. Це і кольорове оформлення, і стилістика, і сам фірмовий знак. Усі вони важливі, однак найбільш запам'ятовується саме логотип і товарний знак.

Товарний знак — бренд — це зареєстроване, оригінально оформлене визначення (художнє зображення), яке потрібне для розпізнавання товарів або послуг фірми, а також для реклами. Товарний знак дає можливість відрізнити товари і послуги одних фірм від інших.

Фірмовий знак — зоровий образ торгової марки, один з основних елементів фірмового стилю.

Прообразом товарного знаку були особисті клейма середньовічних ремісників або мануфактур.

Основні вимоги до товарного знаку

Ідеальний фірмовий знак повинен мати такі якості:

1. Емоційну інформативність (певний натяк на вид діяльності фірми).
2. Презентабельність (бажання людини його розглядати).
3. Індивідуальність (не бути схожим на інші знаки).
4. Легкість запам'ятовування і впізнавання.
5. Лаконічність, але не примітивність (власний характер).

Композиція знаку

Розробка фірмового стилю — це насамперед робота над композицією.

Основна мета знаку — не викликати глибокі почуття, а звертати на себе увагу, тому він повинен бути оптимально складним, але в той же час і лаконічним. Сприйняття має бути ясным і чітким.

Знак не повинен взаємодіяти, «узгоджуватись» із оточуючими зображеннями. При об'єднанні його з іншими зображуваними елементами в поліграфії, рекламі, транспорті, у виробничих приміщеннях створюється «ділове співробітництво», коли один не заважає іншому. При цьому знак має суттєво відрізнитись від інших аналогічних об'єктів своєю індивідуальністю, унікальністю. Знак — це наче згусток енергії, скерований назустріч глядачеві.

За технікою виконання графічний знак може містити такі форми:

- геометричну;
- аморфну;
- шрифтову.

Цей розподіл є умовним, адже шрифт можна відтворювати і геометричними, і аморфними формами. Разом із тим шрифт — абсолютно самостійний засіб композиції.

Знак-індекс як частковий випадок формальної композиції

Якщо графічна структура знаку-індексу не пов'язана зі смисловим змістом — знак абстрактний.

Якщо немає будь-яких ознак, які здатні викликати предметні асоціації, композиція знаку повинна бути суворо формальною. У даному випадку ставляться особливо жорсткі вимоги до чіткості форми.

Побудова знаку-індексу

Побудова знаку-індексу починається з пошуку базової структурної схеми, яка виконує роль «каркаса» майбутньої форми. Зазвичай за основу береться сукупність простих геометричних фігур: кіл, квадратів, трикутників тощо. Пізніше ця схема наповнюється формою, яка й забезпечує індивідуальність і візуальну активність.

За однією і тією ж формою можна побудувати багато знаків.

Завершена композиція має бути простою: не примітивною, а лаконічною, цілісною та однорідною. Графічна структура знаку не повинна залежати від масштабу зображення. Знак повинен мати презентабельний вигляд як на візитній картці, так і на плакаті.

Зображальний знак

Зображальний знак — це частковий випадок композиції, який отримано в результаті виділення, підкреслення або утрирування певних якостей і властивостей реальних об'єктів.

Зображальний знак будується на основі стилізації об'єкта. За основу береться зображення реальних об'єктів або природних форм, виділяється головна якість, потім спрощуються і стилізуються предметні форми. Кінцевий варіант повинен відповідати всім вимогам до знаку: індивідуальності, лаконічності, компактності композиції. Суттєве узагальнення предметних форм надає зображенню певного характеру, при цьому зв'язок з прообразом залишається.

Знак на основі шрифтових елементів

За допомогою шрифтів можна побудувати чудові художньо-декоративні твори. Шрифтові композиції, як правило, плоскі, двовимірні, з чітким ритмом.

Цікаві рішення дають поєднання шрифтового елементу і декоративної графіки (буквиці, ініціали та монограми). На основі шрифтових елементів створюється велика кількість сучасних знаків. Коли знаком є текстова композиція (логотип) без будь-яких графічних елементів, то в основу має бути покладено оригінальний шрифт, який можна візуально впізнати.

Останнім часом для логотипів розробляються нові шрифти. З них будують цікаві композиції, не дивлячись на те, що сам текст часто буває важко прочитати. Стилiзація літер іноді призводить до ситуацій, коли шрифтова композиція переходить у формальну.

Комбіновані знаки

Найчастіше композиція фірмового знаку складається з двох частин: текстової і графічної. Це забезпечує його краще запам'ятовування. Одночасно йде візуальне (знак) і вербальне (назва фірми) сприйняття інформації.

Можуть трапитись знаки, в яких одні шрифтові елементи відіграють роль графічної частини, а інші — текстової.

Знак обов'язково має добре сприйматись у чорно-білому варіанті.

Підбір кольору — наступний етап. Зазвичай для знаку використовують два кольори, один з яких — чорний або білий. Рідко сполучають два контрастних або однотонних кольори. Не рекомендується використовувати слабко насичені кольори і складні відтінки. Під час поліграфічного виробництва колір може «попливти».

Перед початком роботи над ескізом поліграфічного виробу необхідно визначитись яким він буде: зображальним, на основі шрифтових елементів або комбінованим. Ретельно обміркуй зміст, стилізацію форми елементів, підбір кольорових сполучень. Зроби декілька маленьких ескізів компоновки елементів поліграфічного виробу. Щоб створити єдиний незабутній образ треба чітко розуміти місце розташування і взаємодію окремих елементів знаку. Уникай складних ефектів.

Виконай розробку фірмового знаку, вітальної листівки, запрошення або іншого поліграфічного виробу на свій розсуд.

Ескіз зроби від руки. При виконанні цієї роботи, ти можеш використовувати комп'ютерні технології.

У творчу годину

У творчу годину виконай розробку фірмового стилю. Повна розробка включає не лише розроблення логотипа фірми, а й усю продукцію, необхідну для її роботи. Зазвичай це конверти, запрошення, вітальні листівки, календарі. Ти можеш створити «обличчя» фірми. Самостійно продумай, яка поліграфічна продукція вкрай необхідна для існування фірми, розроби її оформлення.

По можливості намагайся спостерігати і звертати увагу на фірмовий стиль існуючих компаній. Як у них оформлено лінію фірмових бланків, календарів, листівок тощо. Визнач, що саме надає нам відчуття єдності стилю? Які елементи повторюються в усіх видах друкованої продукції? Ці спостереження допоможуть тобі в роботі над власними дизайнерськими розробками.

Тематичний перегляд

Фірмовий стиль є сьогодні основою всієї ідентифікації фірми, одним з головних засобів боротьби за покупця.

Його використання передбачає єдиний підхід до оформлення, колірних сполучень, образам в рекламі, ділових паперах, технічній та діловій документації, упакувці продукції та ін.

Фірмовий стиль — це один з найбільш сучасних та актуальних видів реклами.

Подивись на приклади фірмового стилю. Зверни увагу на дизайн кожного елемента, чие оформлення повністю підкоряється загальній ідеї, водночас зберігаючи функціональність.

Графічний дизайн Плакат

Ми прагнемо влаштувати наше життя на Землі, зберегти природні багатства, флору і фауну, культурне середовище. Та з часом залишається все менше місць, які мають свій первісний вигляд. Це стосується і природи, і культурної спадщини.

Вплив людини на довкілля набув за останні століття глобального характеру і нерідко призводить до невідправних руйнівних змін.

Людина винищує цілі види тварин і рослин, змінює ландшафт, перетворює природне «обличчя» планети, будує міста і селища, фабрики й заводи, дороги і водоймища. Це все не йде на користь довкіллю.

Людина має навчитись рахуватися з усіма проявами природи — від маленької мурашки до наймогутніших істот, від найніжнішої травинки до велетня дуба.

Навчитись запобігати знищенню пам'яток самотності народу, бо це призводить до розриву з традиційним корінням нації, до втрати культурної спадщини.

Нам слід чітко розуміти, що будь-яка робота з перетворення природного і культурного довкілля має бути попередньо оцінена як з екологічної точки зору, так і з етнографічної. Наслідки втручання в природне і культурне середовище, шляхи його впливу, встановлення способів захисту — ось гідні людини завдання, але в той же час і найскладніші.

С. Пірогово під Києвом.

І тут на допомогу приходить екологія (наука про взаємодію організмів і середовища) та етнографія, що вивчає історичне буття народу, спосіб його життя, характер, психологію, народну культуру.

Одним із дієвих засобів виховання людей і заклику їх до збереження загальнолюдських цінностей є плакат.

Плакат — графічне зображення, розраховане на миттєве сприйняття глядачем. Основними рисами плаката є чіткість і лаконізм форми, інтенсивність кольорів, закличний короткий текст, пов'язаний із зображенням.

Для плаката характерні контрасти: кольорові, силуетні, тонові, величин і форм, а їх композиційний закон має провідне значення, оскільки допоможе створити плакат, який буде емоційно впливати на глядача і донесе до нього свій зміст.

У плакатному рисунку велику увагу звертають на експресію фігури, предмета, деталі. Водночас він несе велику ступінь узагальнення, лаконічність зображення типового, що підкреслює сутність предмета.

Відсутність провідного кольору дробить плакат або робить його сірим. Уявімо собі на сірій стіні аркуш паперу, розбитий на два рівних поля — біле і чорне. Такий аркуш зблизька в жодному разі не буде виглядати як єдине ціле, а здалеку буде здаватись сірим.

Основний колір завжди має бути пов'язаний зі змістом плаката, адже він народжується зі змісту, з його головної ідеї і має принципове значення. В колірну композицію включаються один, два або три кольори

(рідко більше) однієї сили тону.

Живописець затрачає багато часу на колірні і тональні співвідношення, гру світлотіні, напівтони, рефлекси, блиски. Велике значення мають також фактура матеріалу, засіб накладення фарб, мазки пензля, а художник-плакатник визволяє композицію від усього, що уповільнює її смислове сприйняття, зводить до мінімуму кількість фарб і деталей.

сприйматись одразу, узагальнено і водночас багатозначно. В плакатній композиції наочно виконують свою роль контрасти, насамперед колірні, контрасти малого і великого. Часто в плакаті порушується єдність часу, зміщуються просторові плани.

Умовність у плакаті має на увазі використання зображувальної метафори, гіперболи, алегорії, утривання розмірів, руху, а також колірної інтенсивності. Виконання плаката потребує високих професійних знань, великої естетичної культури.

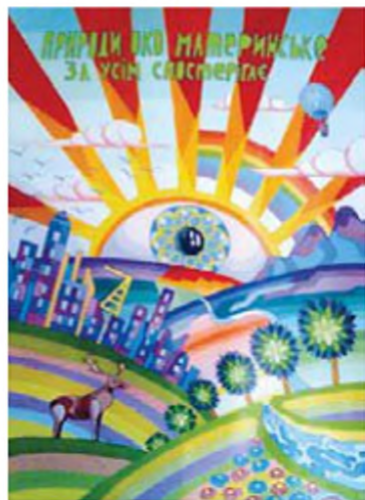
У плакатному мистецтві величезна роль належить символіці кольору й умовним символам, здавна складеним загальноновизначним позначенням певного поняття, явища, ідеї. У символіці кольору міститься його прихована здатність викликати емоції глядача.

У колірну рівновагу плакатної композиції включається текст, розмір, розміщення і гарнітура шрифту.

За всієї лаконічності формальних засобів плакатний образ має

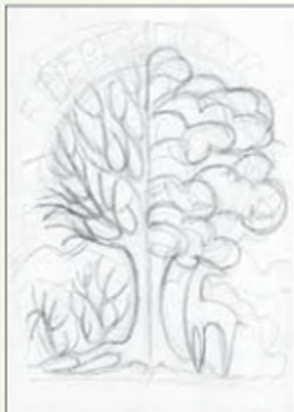
Для того щоб створити плакат, наприклад «Екологія» або «Культурна спадщина», маємо добре розуміти про що йдеться, тобто потрібно добре знати суть проблеми або теми, на яку виконується розробка плаката.

Обери тему, на яку ти будеш розробляти плакат. Визначся зі змістом та ідеєю плаката. Відповідно до змісту обери шрифт. Композиційно поєднай текст і зображення.

Порядок виконання плакату.

У творчу годину

Зверни увагу на плакати, що розміщені на вулицях і будинках міста. Ознайомся з їх тематикою та композицією, виражальними можливостями графіки або живопису.

Тематичний перегляд

У наш час збільшується потік інформації, підвищується інтерес підлітків до інформаційних технологій. Шкільна газета, це як засіб висловлювання громадської думки, висвітлювання цікавих, гострих проблем та подій шкільного життя. Оформлення газети потребує володіння художнім смаком, навичок дизайну, образотворчої діяльності.

Дзвіник
Грудень, 2014 р.
Міжнародний день людей з обмеженими можливостями

З грудня світова спільнота відзначає Міжнародний день інвалідів.
Цей день є ставленням світу про те, що всі ми повинні працювати і працювати до найбільш незалежної частини суспільства. Згідно із світовими статистиками ООН, приблизно кожні 70 тисяч народжується – кожен з інвалідністю. В Україні нараховується близько 2,8 млн інвалідів.

Всі члени суспільства мають рівні права.

Міжнародні документи про інвалідів:

- Конвенція ООН про права інвалідів (2006р.);
- Декларація про права інвалідів (1993р.);
- Декларація програми дій відносно інвалідів (1987р.);
- Протокол застави асоціації матерей осіб з психічними захворюваннями (1997р.);
- Стандартні правила забезпечення рівня можливостей для інвалідів (1993р.).

Закладаючи підвалини на користь інвалідів ми змінюємо світ людей звичайно. З любов'ю, *Дзвіник*

Дзвіник
січень 2017 р.
Єдина країна
jedynym krajem Одна страна
az egyetlén ország

Цілюсно думку кожного!
З любов'ю, *Дзвіник*

Обговорюємо разом!
<http://ok.zov.uib.edu.pl>

Промисловий дизайн Проектування предметів побуту

Предметний світ оточує людину протягом життя, формує її світогляд, естетичні смаки і відношення до речей. Люди намагаються робити речі гарними та доцільними, як робить це природа, і прагнуть сам процес виробництва зробити естетичним.

Мистецтво проникає безпосередньо в процес створення виробів. Воно має місце повсюди, бо там, де створюються речі — побутові чи технічні — потрібен художник.

Створенням нових форм за законами краси, формуванням цілісного предметного середовища і займається дизайнер.

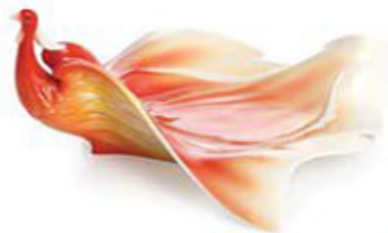
Наприкінці 50-х років ХХ століття виник новий науковий напрямок, основу якого складають дослідження з моделювання різних живих систем. Назва цієї науки — біоніка (від грец. — Елемент життя).

Біоніка — це наука, яка застосовує знання конструкцій і форм, принципи і технологічні процеси живої природи в техніці та будівництві.

Біоніка спрямована, головним чином, на вирішення практичних завдань. Вона, ґрунтуючись на даних біології, проникає в різні науки, сприяє їхньому розвитку і вдосконаленню. Протягом багатьох століть люди вивчали, досліджували і намагались скопіювати живу природу.

Це найчастіше знаходило застосування в предметах першої необхідності, особливо в житловому будівництві. Саме в будівельному мистецтві яскравіше, ніж у будь-якій іншій сфері людської діяльності, можна побачити перші кроки біоніки. Отже, використання в техніці законів і форм живої природи є цілком правомірним і виправданим.

В основі еволюції живих організмів і розробці промислових виробів лежать ті ж самі принципи, що визначають взаємодію форм і функцій. У світі все взаємообумовлене. Існують закони, які поєднують увесь світ в єдине ціле і породжують об'єктивну можливість застосування в штучно створених системах закономірностей і принципів живої природи та її форм.

Природне входження біо-дизайну в наше життя визначається не тільки єдністю людства з оточуючим світом, але й тим, що людський розум багато в чому пов'язаний із природою і формується під впливом її процесів. У своїй творчій діяльності людина постійно, свідомо або інтуїтивно, звертається за допомогою до природи.

Визначальним стало таке положення: природа створила і втілила найдосконаліші механізми. Так, птахіві надала чудовий апарат для літання у вигляді крил, рибу наділила хвостом і плавцями — апаратом для плавання. Біоформа впливає на уяву, фантазію та образне мислення художника.

Особлива увага дизайнерів привертається до законів формотворення живої природи — в досягненні оптимальних зручностей, естетичної цінності виробу, всебічної економії енергії, будівельного матеріалу і часу.

Найбільш відповідальний етап у роботі дизайнера — це дослідження живої природи: що вибрати в природі і як слід вибирати. Передусім, тут треба керуватись можливостями відтворення принципів побудови живих форм у промислових виробках. Кожна природна форма має свої, притаманні лише їй, риси та доцільність.

Вивчення досконалості природних форм — це шлях до покращення промислових виробів. Позичаючи у живої природи конструкцію, ми беремо такі природні форми, що викликають у нас певні естетичні почуття. Конкретні живі форми, які знайшли своє застосування в архітектурі та техніці, виділяють створені споруди чи вироби з-поміж інших.

Гармонія краси в природі та її доцільність — це невичерпне джерело засобів гармонізації форми, до якого постійно звертались творці шедеврів архітектури і мистецтва. Нерідко природна форма, що була застосована у промислового виробі, зазнає змін. Але все ж таки її можна впізнати.

Конференц-центр «Лотос». Чанчжоу, Китай.

Цлетан Топшам «Місто у небі»

Створи проект будинка або предмету на основі природної форми.

За основу можна взяти природну форму — будь-яку нескладну рослину або частини її будови чи комаху їх треба замальовати з натури з усіма подробицями, а потім спростити малюнок таким чином, щоб залишилась контурна схема замальовки, тобто трансформувати природну форму до технічної, зберігаючи при цьому її натуральний ритм і характер форми.

Роздивись предметний світ речей, який тебе оточує. Можна побачити, що джерелом для їх створення є природні форми.

Подивись на предмети однакові за призначенням, наприклад, освітлювальні прилади: настільні лампи, люстри і торшери. Зверни увагу на те, що вони різні за формою, кольором, оздобленням. Таку різноманітність створюють дизайнери для того, щоб кожна людина могла обрати річ за смаком.

Ці спостереження допоможуть тобі у роботі над власним дизайнерським проектом.

У творчу годину

Подумай та визнач, якій дизайн-продукт маєш бажання створити. Які природні форми можуть бути прототипом для твого проекту. Зроби замальовки та стилізуй форму згідно до задуму.

Дизайн одягу з урахуванням національних традицій і сучасної моди

Поява одягу сягає найдавніших часів людського суспільства. Він виник як засіб захисту тіла від зовнішніх дій навколишнього середовища.

У минулі століття зміни в одязі відбувалися рідко. Основні його форми і конструкції протягом тривалого часу залишалися незмінними, варіювалися лише дрібні деталі.

Андреа Мантенья.
Портрет Елеонори Толедської з сином.

Невідомий художник.
Королева Єлизавета Англійська.

Сьогодні цикл життя моди на той чи інший одяг, або навіть стиль, дуже короткий.

Творці моди тепер уже не просто кравці або художники, а дизайнери, модельєри, які відіграють дуже важливу роль у житті сучасного суспільства. Над створенням колекції одягу працює великий творчий колектив. Відібрані робочі ескізи надходять до конструкторів і технологів. Перші перетворюють дещо абстрактний ескіз у викрійку, а другі розробляють стратегію шиття одягу із урахуванням тканини, оздоблення тощо. І лише тоді модель одягу починають втілювати в життя кравці.

Серед усього розмаїття видів і форм одягу, створених людством протягом історичного розвитку, можна простежити два основних його типи:

1. Одяг, що огортає або драпірує тіло людини і тримається на ньому за допомогою поясів, зав'язок, застібок тощо.

Це найпростіший одяг. Прикладом такого одягу можуть бути:

- давньоєгипетська набедрена пов'язка,
- давньогрецький хітон,
- римська тога,
- індійське жіноче сарі.

2. Одяг, який одягають і який тримається на тілі людини завдяки природним розширенням людської фігури (на плечах або на стегнах).

Залежно від способу одягання, пов'язаного з основним типом крою, цей одяг поділяється на два підтипи:

- а) глухий, або накладний — одяг, який не має суцільного переднього (чи заднього) розрізу, а тому вдягається через голову;
- б) розстібний одяг, який має суцільний розріз на всю довжину, що дає можливість одягати його на торс ззаду в рукави (чи пройми) й носити за бажанням закритим або відкритим.

Проте в широкому значенні, «одягом» слід називати всі види покриву, що закріплюються на тілі або вдягаються.

Способи декорування одягу дуже різноманітні:

1. Декорування самого матеріалу одягу лише за допомогою суцільного його фарбування чи фарбування окремих елементів.

2. Декорування матеріалу одягу шляхом нанесення на нього різними способами (тканням, вибивкою, вишивкою, аплікаціями, розписом) різноманітних узорів, зображень, рівномірно розташованих на полі тканини або зведених в орнаментальні плями й смуги (наприклад, кайма).

3. Декорування одягу за допомогою рельєфних прикрас, створених на ньому як із самого матеріалу (оборки, воланів, рюшів, гофрування, бантів), так і з хутра, мережив, бахроми тощо. Такого типу декор називають ліпним, або рельєфним.

4. Говорачи про естетику костюма, слід пам'ятати, що він виявляється також у самому крої, конструкції одягу, визначаючи основні лінії і форми. В кожен історичну добу, основні лінії і форми костюмів створювали залежно від понять про красу і привабливість фігури.

Вибираючи одяг, який подобається і відповідає нашому смаку, ми вносимо баланс і гармонію у свій внутрішній світ, у своє життя.

Як і в мистецтві, гармонія в костюмі ґрунтується на правилах композиції. Композиція костюма — це поєднання усіх його елементів у таке ціле, що виражає певну ідею, думку, образ. Стилістика вимагає, щоб костюм був красивий і робив людину привабливою.

Стиль людини сприймається цілісно, якщо йому відповідають її зовнішність, голос, пластика і поведінка. Дуже важливо, щоб складові образу підпорядковувались композиційному центру — це акцент, домінанта, яка привертає до себе особливу увагу масою, дизайном або кольором. Центром композиції можуть стати краватка, пояс, взуття, окуляри, що для створення образу є вихідною точкою. Може існувати кілька композиційних центрів, пов'язаних між собою єдиним задумом і спільним стилем.

Важливим принципом композиції є узгодженість елементів костюма за трьома принципами — контрасту, нюансу і подібності.

Контрастність робить образ більш яскравим, але водночас і неоднозначним, подвійним. Наприклад, сполучення в одному костюмі класичного і фольклорного стилів надає іміджу особливого колориту, шарму. Сполучення різного малюнка тканин вносить відчуття динаміки, руху.

Нюанс — свого роду перехід від контрасту до подібності, створює більш цікаві та живописні зв'язки між елементами. Костюм, кольорова гама якого побудована на нюансах, сполученні відтінків і напівтонів, виглядає багатше, складніше, вишуканіше, ніж зроблений в одному тоні.

Подібність — це повторення в костюмі одного елемента, який зустрічається в різних варіаціях. Наприклад, декоративна деталь — ланцюжок — може бути і ручкою сумки, і браслетом годинника, і окрасою на кишенях жа-

кета, на туплях або повторюватись малюнком на шийній хустинці. Той же принцип діє, якщо всі аксесуари витримані в єдиному кольорі. Нерідко малюнок тканини, її колір, декоративне забарвлення, різні сполучення форм, фасонних ліній на одязі приводять до так званих зорових ілюзій.

Можна змінити уявлення про справжні об'єми і пропорції нашого тіла, грамотно сполучаючи і комбінуючи в костюмі світлі і темні кольори, а також різні лінії крою. На цьому, в основному, і базується візуальна корекція фігури.

Виконай ескізи одягу за власною уявою

По телевізору ти можеш побачити покази колекцій одягу модельєрів із різних країн, де представляються нові віяння моди, різноманітні прикраси, оздоблення, нові тканини тощо. Мода часто диктує кольорові сполучення в одязі на весь рік. Спостереження за модою допоможе тобі гармонійно підбирати й комбінувати одяг, а також створити власний стиль.

У творчу годину

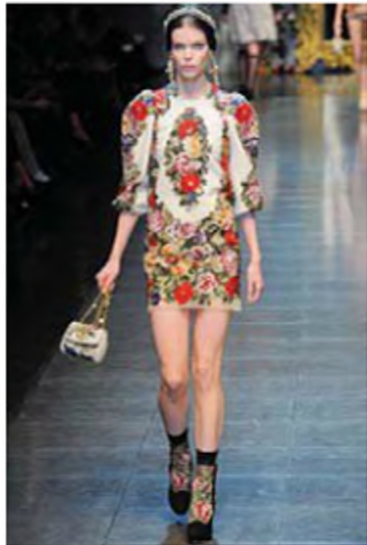
Подивися покази мод. Зверни увагу, як дизайнери втілюють свої ідеї в одязі.

Тематичний перегляд

Модельєри надають вітчизняній моді національних ознак, органічно вписують традиційні вишиванки та елементи українського одягу.

Ми — українці

Перший вранішній промінь ковзнув притихлою землею. І прокинулися степи, гори, ліси. І заграли веселковими барвами, різними голосами відгукнулися на життєдайне сонячне тепло. І посміхнулися новому дню люди української землі. Одна Україна. Одна на всі часи і для всіх. Різнобарв'я, щедрість і велич нашої землі відбилися насамперед у традиційно-побутовій культурі українців.

Наш хліборобський народ ніколи не прагнув до завоювання чужих територій, він беріг рідну землю. Життя кожного українця впродовж багатьох тисячоліть було і є невід'ємним від Батьківщини. Його щоденні справи, турботи, культурне надбання, фольклорні традиції, образні і афористичні особливості мови містять відповіді на найскладніші питання буття, насамперед розпізнання добра і зла. Шлях до цього лежить через власне удосконалення, через спілкування з рідним краєм, вивчення свого коріння, творчості, ремесел, навчання і виховання людяності. Прикладом цього може стати чимало людей, які присвятили своє життя і творчість нашій Вітчизні.

З однією з таких родин ми прагнемо тебе познайомити. Отже, запрошуємо тебе в гості до Віри Іванівни Акініної — Березині вже чотирьох поколінь народних майстрів, які мешкають у місті Вінниця.

Вона народилась у 1911 році. Із дитячих років гарно малювала і в'язала, а ще навчилася плести мережива, що стало головним захопленням її життя, а фантазія у створенні різноманітних візерунків дали початок чарівному світу її виробів. Усе життя ця незвичайна жінка присвятила творенню краси і праці і передала свої таланти і своє вміння нащадкам.

В жовтні 2006 р. відбулася урочиста виставка робіт всієї родини, присвячена 95-річчю талановитої майстрині. Виставка дала можливість побачити роботи не тільки Віри Іванівни, а і її дочки Зої, онучок Оксани, Марини та Людмили, правнуків Тараса, Софії і Олександри.

Оксана і Марина плідно займаються власною творчістю, але й знаходять час для роботи з дітьми: навчають писанкарству, кераміці, розпису, виготовленню української народної іграшки.

Подивись на ці роботи, які виготовлені кількома поколіннями славної родини, головне в них - збереження українських народних традицій та звичаїв. Вони розкривають безмежний світ краси і мудрості народу, відтворюють розуміння добра і краси. Низький вам уклін, великі майстри української землі, за творчість і безцінний внесок в українську культуру!

Ми — українці

Ми — українці, і це — Україна.
Гордість для нас всі її надбання:
Шлях і традиція, звичаї й віра,
Свята, історія, спосіб буття.

Ми — неповторні, ми в світі єдині.
Хто ми? Які ми? В чім наш родовід?
Ми самобутні і наші коріння
Требі вивчати і знати як слід.

Не поспішай, а присядь на узбіччі,
З криниці напийся свіжою води,
Підстав вільним вітрам й сонцю обличчя,
Пройди босоніж по росяній траві.

І озирнися назад: покоління
Віками збирали й до нас донесли
Народні здобутки, навки, вміння.
І ти маєш в серці все це зберегти

Лідія Фаимухова.

Оксана Верхова-Єдтак.
Кераміка з серії «Життя»

Марина Верхова. Писанки.

СЛОВНИК

Архітектура (від гр. — головний будівельник, зодчий) — мистецтво проектувати і будувати об'єкти, які оформлюють просторове середовище для життя і діяльності людини відповідно до призначення і естетичних поглядів суспільства.

Біоніка — наука, яка застосовує знання конструкцій і форм, принципи і технологічні процеси живої природи в техніці та будівництві.

Гармонія — це не просто сполучення частин предметів. Це їхня пропорційність, домірність, ритм, лад, головне в цілому. Це — рівновага з іншими природними об'єктами, тобто те, що визначає закони формотворення в природі: цілісність, пропорцію, симетрію, ритм тощо.

Декоративно-прикладне мистецтво — мистецтво, головною сутністю якого є створення художніх виробів, що мають практичне призначення в побуті.

Дизайн — (від. англ. «design» — задум, проект) це процес творчої діяльності направленої на розробку усіх без виключення об'єктів штучного середовища.

Вітраж — картина з кольорового скла або іншого матеріалу, що пропускає світло. Головне призначення вітража — прикрасення споруд, інтер'єрів.

Екстер'єр — це зовнішній вигляд архітектурних споруд та їхніх комплексів в оточуючому середовищі.

«Золотий перетин» — це пропорційний поділ відрізка на нерівні частини, при якому весь відрізок так відноситься до більшої частини, як сама більша частина відноситься до меншої. Іншими словами, менший відрізок так відноситься до більшого, як більший до всього відрізка в цілому.

Інтер'єр — це внутрішній простір архітектурних споруд або внутрішній вид будь-якого приміщення.

Контраст — це сильно виражена відмінність властивостей просторових форм, дана в їхньому зіставленні. Наприклад, світлий — темний, високий — низький, великий — маленький.

Ландшафтне будівництво — це продумана композиція з різних за кольором, формою і листям дерев та кущів, а також з інших елементів природи — води, газонів, рельєфу місцевості.

Масштабність — це домірність величини об'ємно-планувальних елементів і простору, їхня пропорційність щодо зросту людини.

Містобудування — це теорія і практика забудови міст, певні правила їх планування і зведення.

Монументальний живопис (фреска, мозаїка, вітраж) прикрашає стіни, перекриття споруд та їхні внутрішні приміщення.

Начерки — це, зазвичай, швидкі лаконічні рисунки. Нерідко їх виконують просто неба: на вулиці, в зоопарках, на стадіонах, під час заміських прогулянок, тобто в тих випадках, коли за невеликий проміжок часу художнику треба зафіксувати побачене або задумане.

Нюанс означає тонкий перехід і характеризує незначну відмінність у властивостях схожих форм. Це можуть бути відхилення від рівності форм або різноосвітлені чи затемнені ділянки тощо.

Панорама — це широка і багатопланова перспектива, яка дає змогу вільно оглядати великий відкритий простір.

Плакат — графічне зображення, розраховане на миттєве сприйняття глядачем. Основними ознаками плаката є чіткість і лаконізм форми, інтенсивність кольорів, закличний короткий текст, пов'язаний із зображенням.

Повітряна перспектива полягає в тому, що з віддаленням предмета і зануренням його у повітряне середовище змінюються його зовнішні ознаки.

Пропорція — домірність, певне співвідношення окремих частин, предметів і явищ між собою, одне з проявів гармонії.

У ландшафтному мистецтві **пропорція** — це співвідношення просторових форм за величиною, кольором, у вигляді певних композицій. У теорію ландшафтного мистецтва пропорція, як і решта засобів композиції, прийшли з архітектури.

Ракурс (від фр. rascourci — укорочення) — це перспективне скорочення форми предмета, яке змінює його звичні обриси. Ракурс обумовлений точкою зору на натуру, а також розташуванням натури у просторі.

Ритм буквально означає «такт, мірність».

В ландшафтному мистецтві **ритм** — це повторюваність просторових форм та інтервалів між ними, що поєднані за схожими ознаками, їхнє чергування, динамічний розвиток самої форми.

Симетрія — це закономірне розміщення однакових фігур щодо осі або площини. Віссю може бути лінія руху (дорога, вулиця) або лінія погляду, що проходить відкритим простором і спрямована на будь-який об'єкт.

Симетричний план — це приклад суворої і цілісної врівноваженої композиції, яку досягають шляхом рівності форм і відстані.

Стиль — це спільність образної системи, засобів художнього вираження, що характеризують мистецтво певного періоду.

Товарний знак — **бренд** — це зареєстроване, оригінально оформлене вираження (художнє зображення), яке потрібне для розпізнавання товарів або послуг фірми, а також для реклами. Товарний знак дає можливість відрізнити товари і послуги одних фірм від інших.

Тотожність визначається схожістю порівняльних ознак.

Фірмовий знак — зоровий образ торгової марки, один з основних елементів фірмового стилю.

Фреска (у перекладі з італійської мови означає «свіжий», «сирий») наноситься на сиру штукатурку за короткий проміжок часу, коли розчин ще не загвинув і добре всогує фарбу.

Література

1. Л. М. Масол, С. А. Ничкало, Г. І. Веселовська, О. І. Оніщенко. Художня культура України. — Київ. «Вища школа». 2006.
2. Н. П. Костерин. Учебное рисование. — Москва. «Просвещение». 1980.
3. А. М. Серов. Рисунок. — Москва. «Просвещение». 1975.
4. Н. Ли. Основы учебного академического рисунка. — Москва. ЭКСМО». 2004.
5. Г. В. Лойко, В. М. Жабцев. Школа изобразительного искусства. — Минск. «Харвест». 2004.
6. В. С. Михайленко, М. І. Яковлев. Основы композиції. Геометричні аспекти художнього формотворення. — Київ. «Каравела». 2004.
7. Г. В. Беда. Основы изобразительной грамоты. Рисунок, живопись, композиция. — Москва. «Просвещение». 1981.
8. Е. В. Шорохов. Основы композиции. — Москва. «Просвещение». 1979.
9. М. А. Кириченко. Основы образотворчої грамоти. — Київ. «Вища школа». 1982.
10. О. Яцюк, Э. Романычева. Компьютерные технологии в дизайне. Эффективная реклама. — Санкт-Петербург. «БХВ-Петербург». 2004.
11. О. Яцюк. Компьютерные технологии в дизайне. Логотипы, упаковка, буклеты. — Санкт-Петербург. «БХВ-Петербург». 2003.
12. В. Порудоминский. Счастливые встречи. — Москва. «Малыш». 1989.

13. Н. И. Смирнова. И... оживают куклы. — Москва. «Детская литература». 1982.
14. Энциклопедия «Парки. Сады». Серия «Самые красивые и знаменитые» — Москва. «Аванта». 2005.
15. Энциклопедия «Замки. Дворцы». Серия «Самые красивые и знаменитые» — Москва. «Аванта». 2005.
16. Энциклопедия «Храмы. Монастыри». Серия «Самые красивые и знаменитые» — Москва. «Аванта». 2005.
17. Энциклопедия «Цветы мира». Серия «Самые красивые и знаменитые» — Москва. «Аванта». 2005.
18. Полное руководство по рисованию. — Харьков. «Книжный клуб семейного досуга». 2006.
19. Словник-довідник. Образотворче мистецтво. — Тернопіль "Навчальна книга — Богдан". 2003.
20. Історія української культури. — К.: Наук.думка, 2003. — Т.3. українська культура другої половини 17-18 століть.
21. Історія української культури. — К.: Наук.думка, 2003. — Т.3. українська культура другої половини 19 століття.
22. Вовк Х. Студія з української етнографії. — К.: Мистецтво, 1995.
23. Манько В. Українська народна писанка. — Львів. Видавництво «Свічадо». 2005.
24. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. — К.: «Либідь», 1996.

Навчальне видання

РУБЛЯ Тетяна Єгорівна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

7 клас

Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів

Фотографії, репродукції картин та малюнки надані автором.
Відповідальна за випуск *Т. П. Боброво*
Розробка макета та художнє оформлення обкладинки,
форматів, тисотитулів *Л.А. Рубль*
Комп'ютерна верстка *Л.А. Рубль*

Підп. до друку 20.12.2014. Формат 70×100/16. Гарнітура «Тімео».
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 16,12.
Ум. фарбодіаб. 67,06. Обл.-визх. арк. 18,9. Тираж прим. Зам.

Видавничо-торгова фірма «Перун». 08200, Київська обл., м. Ірпінь, вул.Київська, 73-в.
Свідчення про внесення до державного реєстру: серія ДК № 2650 від 12.10.2006

Видруковано в Україні. Printed in Ukraine.